

2026 års utgåva

ALL LANGUAGES MATTER IN A MULTILINGUAL WORLD

**YOUR
LANGUAGE
COUNTS!**

HANDBOK

**FÖR LÄRARE, SKOLLEDARE OCH PEDAGOGER
I EN FLERSPRÅKIG VÄRLD**

Co-funded by
the European Union

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Ordlista	4
Förord	6
Om den här handboken	7
1 Projektet Your Language Counts!	8
1.1 Projektets bakgrund	8
1.2 Partner	8
1.3 Projektets mål	9
1.4 Projektets tidsplan	10
1.5 Arbetsgrupper – resultat/utfall	11
1.6 Projektets resultat	12
2 Modersmåls-undervisningens roll (i Europa)	13
2.1 Det moderna Europa i migrationssammanhang	13
2.2 Modersmålsundervisning i Europa	13
2.3 Utmaningar inom modersmålsundervisningen	14
2.4 De tre länderna och modersmålsundervisning	16
2.4.1 Sverige	16
2.4.2 Finland	16
2.4.3 Nederländerna	17
3 Pilotplanen	19
3.1 Utveckling av pilotplanen	19
3.2 Implementering av pilotplanen	20
3.3 Reflektioner och rekommendationer från pilotprojektets ledare (<i>Simeon Oxley</i>)	21
3.4 Reflektioner från lärarna	22
3.5 Nästa steg: Aktiviteter utformade av lärarna	23
3.6 Slutsats	24
4 Utvärderingen: Sammanfattning	25
4.1 Lärarintervjuer	25
4.2 Före-/efterobservationer i kvasi-kvantitativa intervjudata	27
4.3 Frågeformulär till eleverna	27
4.4 Före-/efterobservationer i frågeformulärdata	28
4.5 Slutsats	29

5	Insikter om de tre länderna under projektet	30
5.1	Nederländerna	30
5.2	Finland	32
5.3	Sverige	33
6	Rekommendationer för en europeisk modell för modersmåls-undervisning	34
6.1	Främja professionell utveckling för modersmåls lärare genom transnationellt samarbete	34
6.2	Färdplanen	35
6.3	Projektets inverkan och ytterligare perspektiv på modersmålsundervisning	36
	Referenser	37
	Bilaga — Undervisningsmaterial	40
	Nowruz runt om i världen: Ett projekt för festivalfirande	40
	Utforska ditt land	42
	Aktivitet för att byta brev	43
	Artiga fraser	43
	Utforska din hemstad	45
	Utforskar identitet	47
	Utbytesbrev för språkinlärning	49
	Uppgifter	50

ORDLISTA

Våra språk är en integrerad del av våra liv och våra identiteter. De formar våra interaktioner med andra och hur vi uppfattar vår omgivning. Det innebär att flerspråkiga individer ser världen genom flera olika linser. Individer kan tala ett språk hemma som skiljer sig från det **dominerande språket** i landet de lever i. Det finns olika begrepp för att beskriva detta. Om ett barn som talar ett annat språk i skolan än det språk som talas hemma, kanske vissa refererar till det sistnämnda som **modersmål** eller **familjespråk**. De här begreppen kan dock inte alltid användas synonymt. Det har små skillnader sinsemellan när det kommer till användnings- eller kunskapsnivå. Till exempel kan någon ha förvärvat ett språk som vi skulle kunna kalla **förstaspråk**.

I det fallet kan man välja att använda begreppet *modersmål*. Begreppet **förstaspråk** avser endast det språk man lärde sig först. Begreppet modersmål, däremot, kan antyda kunskapsnivå eller identitet, även om så inte alltid behöver vara fallet. Därför är det viktigt att vara medveten om innebörden av de begrepp som används.

I den här *handboken* använder vi olika begrepp beroende på de varierande situationerna i de olika länder som ingår i vårt pilotprojekt. Användningen av de olika begreppen är avhängig det sociopolitiska sammanhanget i de tre olika länderna. Medan **modersmålsundervisningen** är institutionaliserad genom lagar i länder som Sverige, är den helt beroende av föreningar i länder som exempelvis Nederländerna. Olika föreningar och intressenter kan därför använda olika begrepp. När du läser *handboken* är det viktigt att ha dessa skillnader i åtanke. För att underlätta förståelsen och undvika förvirring har vi lagt till följande ordlista med begrepp som används i samband med **modersmålsundervisning**. Observera att den akademiska debatten om dessa begrepp och deras definitioner pågår.

Regionalt språk är ett språk som talas av en specifik språklig eller kulturell gemenskap inom ett större samhälle. Det regionala språket upprätthålls ofta genom sociala nätverk, kulturella sedvänjor och gemenskapsinstitutioner. Det regionala språket kan skilja sig från det dominerande samhällsspråket och används vanligtvis i gemenskapsinteraktioner och kulturella evenemang.

Dominant språk är det språk som används mest i samhället och som vanligtvis är förknippat med officiella funktioner, utbildning och offentligt liv. Synonymt med **majoritetsspråk**, **officiellt språk**, **nationellt språk**, **värdspråk**, **institutionellt språk**.

Förstaspråk (L1)¹ avser det första språk en individ lär sig. Begreppet anses vara transparent eftersom det tydligt anger den kronologiska ordningen i språkinläringen. Eftersom inte alla individer lär sig endast ett språk från födseln kan begreppet också användas i plural för att beskriva samtidig inläring av två eller flera språk utan någon hierarkisk skillnad. Ett **andraspråk (L2)** är ett språk som talas utöver **förstaspråket**.

Familjespråket¹ avser det eller de språk som används inom en familj. Ofta handlar det om ett annat språk än det/de språk som används i samhället i övrigt. Till skillnad från **modersmålet** betonar familjespråket familjens hela språkliga repertoar, inklusive blandade former, snarare än ursprung eller inlärningssekvens.

Modersmålet¹ är ett språk som främst lärs in hemma och som inte är det dominerande samhällsspråket i landet man lever i. Modersmålet förknippas ofta med ursprung och identitet, även om det faktiska språkbruket kan skilja sig från **nationella** eller **officiella språk**.

Modersmålsundervisning är en pedagogisk metod som fokuserar på att undervisa och bevara ett språk som eleverna har en familjär eller kulturell koppling till, men som inte är det dominerande samhällsspråket. Syftet är att utveckla språkliga färdigheter, kulturell kunskap och identitet hos modersmålstalare, ofta genom att åtgärda brister som uppstått på grund av begränsad exponering eller informell språkinläring i hemmet.

Modersmålsundervisning är den praktiska tillämpningen av undervisning i modersmålet.

Hemspråk är det språk som huvudsakligen talas inom familjen eller hushållet, oavsett om det är **majoritetsspråket** eller inte. Det fungerar ofta som medium för tidig kommunikation och kulturell överföring i hemmet.

Skolspråk är det språk som används som undervisningsspråk i den formella utbildningen.

Minoritetsspråk är ett språk som talas av en mindre grupp inom ett samhälle, ofta utan officiell status.

Modersmål (MT)¹ är en vanlig term för det **första språk** en individ lär sig, även om dess betydelse kan variera: det kan syfta på det språk som personen identifierar sig med, det språk som personen behärskar bäst eller det språk som används mest. Begreppet "modersmål" kopplas ofta till diskussioner om kultur och identitet.

Hemspråksundervisning är en tidigare benämning för **modersmålsundervisning**.

Flerspråkighet är förmågan att behärska två eller flera språk.

REFERENSER

¹ Triulzi, M, Winter, C & Maahs, I. (2023) "Erstsprache, Muttersprache, Herkunftssprache oder Familiensprache? Eine Analyse von Portfolioarbeiten Lehramtsstudierender zu Bezeichnungspraktiken sprachlicher Heterogenität im Kontext von Mehrsprachigkeit", Zeitschrift für Interkulturellen Fremdsprachenunterricht. 28(2):57–87. doi: 10.48694/zif.3644.

Bilden togs under en lektion i somaliska med en av våra projektlärare, Magan Tahir. Han undervisar i somaliska som hemspråk på ISK Piter Je Iles i Leeuwarden, Nederländerna.
Foto: Abbas Nashab

FÖRORD

Föreställ dig ett klassrum där varje barns röst är viktig – inte bara på det språk som talas i landet de bor i, utan också på det språk som talas i deras hem och som är en del av deras identitet. För många elever i Europa ser det inte ut så idag. Modersmålen förblir ofta osynliga i skolsystemen, trots att de är en viktig del av barnens kulturella och kognitiva utveckling. *Your language counts!* föddes ur övertygelsen att modersmålen inte är hinder utan broar – broar till inkludering, akademisk framgång och ett rikare, mer mångfaldigt samhälle.

Att uppmärksamma och värdesätta elevernas språkliga bakgrund är en pedagogisk nödvändighet i en tid präglad av rörlighet och flerspråkighet. Skolor som omfamnar den här mångfalden främjar jämlikhet, tillhörighet och utbildningsframgång för alla.

Den här *handboken* är resultatet av ett samarbete mellan åtta europeiska partner i Erasmus+-projektet "Your Language Counts! All languages matter in a multilingual society, starting in school." Handboken sammanställer erfarenheter från lärare, forskare, skolledare och intressenter i samhället, som alla anser att modersmålen spelar en central roll i otaliga elevers kulturella identitet och utbildningsresa.

I den här handboken hittar du praktiska insikter, ramverk och exempel från olika europeiska sammanhang, samt strategier för hur man kan engagera elever, lärare och familjer i denna process. Handboken tar upp både möjligheter och utmaningar, och tillhandahåller verktyg som hjälper institutioner att gå från policy till praktik.

Vi hoppas att den ska inspirera dig till att agera, experimentera och samarbeta. Oavsett om du är en lärare som letar efter idéer till undervisningen, en skolledare som utformar policyer eller en förespråkare för språklig mångfald, så har den här *handboken* något för dig. Låt den väcka diskussioner, utmana förutfattade meningar och öppna dörrar för alla barn vars hemspråk förtjänar att höras.

Välkommen till *Your Language Counts!* och tack för att du följer med oss på den här flerspråkiga resan.

Projektgruppen bakom *Your Language Counts!*

Projektgruppen bakom *Your Language Counts!*

Dr. Constanze Ackermann-Boström

Yvette Ahonen

Marianna Aivazova

Larissa Aksinovits

Dr. Tatjana Atanasoska

Sabine Brachmann-Bosse

Clarissa Diekmann

Christian Feser

Dr. Erkan Gürsoy

Elina Helmanen

Camilla Hollmén

Laura Hytti

Dr. Karijn Helsloot

Marianthi (Mara) Kyrou

Simeon Oxley

Cláudia Pinto

Marta Prats

Dr. Anne Reath Warren

Elisabeth C. Schmidt

Prof. Dr. Tobias Schroedler

Aliki Tzatha

Judith Wunderlich

OM DEN HÄR HANDBOKEN

Den här *handboken* ger en översikt över *Your Language Counts!* och presenterar projektets mål, struktur och aktiviteter ur olika perspektiv. Projektet *Your Language Counts!* främjar modersmålsundervisning i högstadieskolor och gymnasieskolor i syfte att stödja elevernas akademiska framgångar och främja utvecklingen av deras flerspråkiga identitet. Projektet har också som mål att stärka lärarnas kompetens och utvidga modersmålsundervisningens tillämpning i EU-länderna genom att utveckla och dela med sig av bästa praxis för språklig mångfald.

I inledningen beskrivs projektets bakgrund, utformning, mål och tidsplan. I kapitel 2 diskuteras kortfattat modermålens och modersmålsundervisningens roll i Europa, samt den specifika situationen i de tre deltagande länderna. Sverige och Finland valdes ut eftersom modersmålsundervisningen är integrerat i dessa länders formella utbildningssystem, medan modersmålsundervisningen i Nederländerna inte ingår i den officiella läroplanen.

En viktig del av projektet var *pilotplanen*. Den åtföljdes av månatliga lärarmöten som syftade till att främja en bredare didaktisk inställning till modersmålsundervisning. Kapitel 3 presenterar innehållet och aktiviteterna som utvecklades inom *pilotplanen* av de 18 deltagande lärarna.

Ett annat viktigt inslag var den löpande *utvärdering* som genomfördes av en extern partner utanför Sverige, Finland och Nederländerna för att säkerställa opartiskhet. *Utvärderingen* omfattade två omgångar av intervjuer med lärare och enkäter med elever om deras erfarenheter av modersmålsundervisning. Detaljer om *utvärderingsprocessen* och dess resultat presenteras i kapitel 4.

I de tre länderna genomfördes olika aktiviteter för att öka medvetenheten om modersmålsundervisning. Exempel på olika informationsspridnings- och samhällsaktiviteter som genomfördes under projektet presenteras i kapitel 5.

Det sista kapitlet ger en inblick i *färdplanen* och presenterar rekommendationer som härrör från projektet samt beskriver framtida åtgärder för att ytterligare stärka kulturarvsundervisningen i europeiska sammanhang.

Alla referenser som citeras i det här arbetet finns samlade i en referenslista i slutet av dokumentet. I bilagan till den här *handboken* finns ytterligare material, bland annat exempel på undervisningsresurser på de sex projektspråken (arabiska, persiska, ryska, somaliska, turkiska och ukrainska) samt information och rådgivande material om modersmålsundervisning som tagits fram inom projektet.

Handboken är avsedd att fungera som en praktisk resurs för lärare, pedagoger, beslutsfattare och intressenter som är engagerade i att främja modersmålsundervisning och flerspråkighet i Europa.

1 PROJEKTET **YOUR LANGUAGE COUNTS!**

Författare: Sabine Brachmann-Bosse & Elisabeth C. Schmidt

1.1 Projektets bakgrund

Projektet *Your Language Counts!*, initierat av Goethe-Institut Sverige, syftar till att främja modersmålsundervisning och därmed främja språklig mångfald. Genom att betona vikten av modersmål vill projektet skapa en stödjande plattform där olika språkgemenskaper kan dela resurser för att vårda och utveckla sitt unika språkliga och kulturella arv.

Modersmålet spelar en viktig roll för barns språkutveckling, identitet, personlighet och tänkande.

Som ett resultat av den ökade transnationella migrationen talar barn i många europeiska länder andra språk, utöver det/de språk som är majoritetsspråk i det land där de bor och går i skolan. För barn till familjer som nyligen har migrerat innebär detta att de måste integreras i ett nytt skolsystem, med ett nytt språk. Barn som är födda i flerspråkiga familjer i landet kan ha olika nivåer av kompetens både i det/de språk de talar hemma och i det/de språk som används i skolan. Att vara flerspråkig ses som något positivt av skolan. Faktum är att Europarådet främjar flerspråkighet bland alla europeiska medborgare. För barn som redan talar andra språk än majoritetsspråket när de börjar skolan kan det dock finnas andra, mer negativa effekter. De språk som barnen redan talar används sällan som resurser för inläring i den nya skolmiljön och erbjuds inte heller som ett språkämne. Det kan leda till utmaningar i inläringen av olika ämnen (på ett nytt språk, för nyanlända invandrare) eller känslor av utanförskap och isolering.

Långtidsstudier visar att främjandet av modersmålsfärdigheter hos flerspråkiga elever – genom att erbjuda modersmålsundervisning i skolan – underlättar inläringen av ett nytt språk och ökar integrationsframgången totalt sett.

Sedan 1970-talet har modersmålsundervisning erbjudits i skolor i Sverige och Finland för elever som inte har svenska eller finska som modersmål. Erfarenheten visar att modersmålsundervisning bidrar positivt till integrationen. Samtidigt har organisatoriska utmaningar uppstått i relation till läroplaner, lärarpersonal och scheman. I många andra europeiska länder, däribland Nederländerna¹, ingår modersmålsundervisning ännu inte i de formella utbildningssystemen, eller bara i marginell utsträckning.

Initiativet togs som svar på det växande behovet av en välorganiserad modersmålsundervisning inom den formella utbildningen i Europa, med det svenska systemet som förebild och med målet att överföra detta till nederländska och finska sammanhang.

1.2 Partner

Projektet *Your Language Counts!* stöds av en mångfaldig partnergrupp, där alla partner bidrar med sina unika expertis och sina resurser för att uppnå projektets mål. Dessa partner inkluderar:

- Goethe-Institut Sverige: En global kulturinstitution som främjar det tyska språket och internationellt kulturellt samarbete. Goethe-Institut leder projektet och tillhandahåller strategisk inriktning och resurser.
- ELIX – Conservation Volunteers Greece: En icke-statlig organisation med säte i Aten som fokuserar på volontärarbete och utbildning. ELIX främjar personlig utveckling genom aktivt deltagande i socialt arbete, miljöskydd och bevarande av kulturarv.
- Enheten för flerspråkighet (EFF): Enheten för flerspråkighet i Uppsala samordnar och tillhandahåller modersmålsundervisning (MTE) i enlighet med den svenska skollagen. EFF stöder projektet genom att tillhandahålla expertis inom flerspråkig utbildning.

¹ Modersmålsundervisning (OALT) var en del av den formella utbildningen mellan 1998 och 2004. (Turkenburg 2001)

- Familia ry: En intresseorganisation i Helsingfors, Finland, som arbetar för att främja flerspråkighet och stödja flerspråkiga familjer. Familia samarbetar nära med lokalsamhällen för att verka för modersmålsundervisning och kulturell integration.
- Oman Äidinkielen Opettajat ry (OÄO): Den finska föreningen för modermåls lärare, som stöder lärare i modermål genom att tillhandahålla resurser, utbildning och ett samarbetsnätverk.
- Stichting Taal naar Keuze (TnK): En nederländsk stiftelse med säte i Amsterdam som erbjuder gymnasieskolor formellt godkända examensspråk, inklusive specifika modersmål. TnK samarbetar med kvalificerade språkexperter för att utveckla utbildningsinnehåll och ge vägledning både i skolor och online.
- Universität Duisburg-Essen (UDE): Ett ledande forskningsuniversitet i Tyskland som bidrar med akademisk expertis och forskningsstöd till projektet. UDE fokuserar på att utveckla effektiva modeller och strategier för modersmålsundervisning.

- Uppsala universitet: Ett prestigefullt universitet i Sverige som spelar en nyckelroll i projektet genom att utveckla och testa utbildningsåtgärder. Uppsala universitet bidrar också till den kontinuerliga utvärderingen och spridningen av projektets resultat.

1.3 Projektets mål

De främsta målen för *Your Language Counts!* r att:

Främja modersmålsundervisningen i högstadieskolor och gymnasieskolor: Främja undervisning och inlärning av modersmål i högstadieskolor och gymnasieskolor i syfte att förbättra elevernas akademiska prestationer och känsla av kulturell identitet.

Stödja modersmålslärare: Tillhandahålla plattformen **YLC Teacher Network** fr modersmålslärare, där de kan utbyta erfarenheter, dela resurser och samarbeta kring bästa praxis.

Främja modersmålsundervisning i andra EU-länder: ka medvetenheten och uppmuntra införandet av undervisningsmetoder fr modersmål i andra EU-länder i syfte att främja språklig mångfald och kulturell förståelse i hela regionen.

De hr målen är utformade för att skapa en stödjande och inkluderande utbildningsmiljö som värdesätter språklig mångfald och kulturell förståelse.

Lärare från Nederländerna besöker sina svenska kollegor i Uppsala framför EFF (Enheten fr Flerspråkighet)-byggnaden.

1.4 Projektets tidsplan

Under en tre dagar lång "bootcamp" i januari 2024 skapade projektgruppen fyra olika arbetsgrupper i syfte att lägga grunden för projektet. Resultaten från dessa grupps arbete ledde till utvecklingen av *pilotplanen*. *Pilotplanen* kom att fungera som grund för samarbetet med lärarna under implementeringsfasen.

Vid invigningen i mars 2024 presenterades projektet för allmänheten.

Man informerade om projektets mål och inledde en diskussion om vikten av modersmålsundervisning i Europa.

Parallellt med det konceptuella arbetet i arbetsgrupperna, enades projektgruppen om att starta ett pilotprojekt i Sverige, Finland och Nederländerna. Fokus skulle ligga på sex modersmål: arabiska, persiska, ryska, somaliska, turkiska och ukrainska. Dessa språk talas av många i de deltagande länderna och fungerar som representativa exempel på modersmål i allmänhet.

Nästa steg var att identifiera kommuner och skolor som redan erbjuder modersmålsundervisning eller som uttryckt intresse för att införa det. Den här processen ledde till bildandet av en pilotprojektgrupp bestående av 18 modersmålslärare för de sex utvalda

språken i Sverige, Finland och Nederländerna.

Pilotprojektet inleddes och fortsatte under hela läsåret 2024/2025, med stöd av pågående aktiviteter och ömsesidiga studiebesök. Dessa studiebesök gjorde det möjligt för partnererna och de deltagande lärarna att utbyta erfarenheter och observera metoder inom modersmålsundervisning.

Samtidigt genomfördes utvärderingar (före, under tiden och efter) genom datainsamling, analys och rapportering, vilket säkerställde att framstegen och effekterna kontinuerligt övervakades.

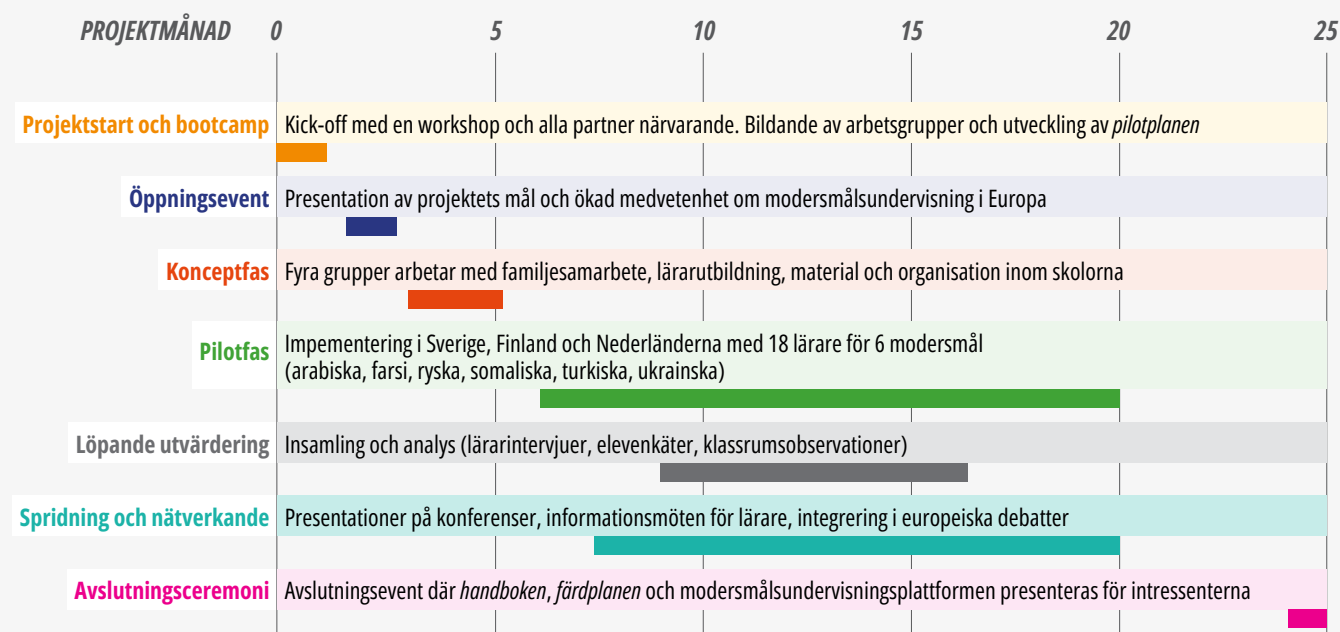
Med utgångspunkt i pilotprojektet och utvärderingsresultaten samarbetade lärarna för att förfinas och slutföra projektets utfall.

Därutöver deltog projektgruppens medlemmar i akademiska konferenser och möten under hela projektet. De höll också informationsmöten för intresserade lärare samt presenterade projektet och dess första resultat i relevanta diskussioner och debatter i Europa.

Slutligen sammanfattade *Your Language Counts!*-konferensen hela projektet genom att presentera resultaten, markera projektets slutförande och dela resultaten med intressenterna.

Illustration/tabell för 1.4

Projektets tidslinje

1.5 Arbetsgrupper – resultat/utfall

Projektgruppen, bestående av 18 experter, inrättade fyra arbetsgrupper i början av projektet. Under en inledande tre månaders fas arbetade dessa grupper med specifika tematiska områden. Sammanfattningen av detta arbete presenterades i *pilotplanen*. De fyra arbetsgrupperna är uppbyggda kring initiativets olika aspekter och har åstadkommit betydande resultat, bland annat:

Samarbete med familjer

Den här arbetsgruppen fokuserade på att involvera familjer, i synnerhet när föräldrar lär sig värdspråket långsammare än sina barn och står inför konkurrerande prioriteringar. Gruppen utvecklade strategier för att hjälpa familjer att förstå vikten av modersmålsundervisning för deras barns långsiktiga välbefinnande, uppmuntra till anmälan till modersmålsundervisning och använda modersmåls lärare för att medla mellan familjer och den formella skoladministrationen. En av de största utmaningarna för modersmålsundervisning är att information om vikten av modersmålsundervisning inte alltid är lättillgänglig och att föräldrarna kanske inte vet var de ska börja. Därför delade arbetsgruppen med sig av sina nätverk och databaser och diskuterade möjliga sätt att nå ut till föräldrarna. De vanligaste sätten att kontakta föräldrar och vårdnadshavare är via skolan, migrationsmyndigheter, aktiva icke-statliga organisationer i samhället, officiella webbplatser, sociala medier och andra språkmedvetna föräldrar.

Lärarutbildning

Den här arbetsgruppen fokuserade på att utveckla utbildningar som är lämpliga för lärare i och utanför projektet.

En av de viktigaste diskussionspunkterna var att skapa ett nätverk genom vilket lärare kan komma i kontakt med varandra. Gruppen diskuterade att inrätta en internationell Facebook-grupp för att skapa ett forum för samarbete, information och utbyte. Arbetsgruppen diskuterade utvecklingen av praktiska samarbeten, t.ex. inrättandet av partnerskolor och partnerklasser, samt hur lärare kan påverka familjer och samhällen att ändra sin inställning till modersmålsinläring. På en mer ämnesbaserad nivå diskuterade arbetsgruppen

hur man kunde ta fram riktlinjer för modersmåls lärare som inte är språkbaserade.

Under perioden september 2024 till maj 2025 arbetade 18 lärare från Sverige, Finland och Nederländerna med pilotprojektet. En plattform (*YLC Teacher Network*) har utvecklats för dessa 18 lärare, så att de kan ladda upp det material de har skapat under projektets gång och dela med sig av sina erfarenheter. Under projektets gång träffades de 18 lärarna regelbundet (en gång i månaden), tillsammans med Simeon Oxley (från EFF), för att diskutera pilotaktiviteterna, reflektera över dem och ta fram nytt material. Lärarna fick dessutom stöd från sina lokala projektpartner, dvs. *Taal naar Keuze (TnK)* i Nederländerna, *Oman Äidinkielen Opettajat ry (OÄO)* i Finland och *Enheten för Flerspråkighet (EFF)* i Sverige. Lärarna fick också möjlighet och tid att nätverka med sina kollegor från andra länder och fördjupa sin professionella utveckling genom workshops som anordnades inom ramen för projektet.

Undervisningsmaterial

Den här arbetsgruppen fokuserade på att identifiera modersmålsundervisningsmaterial, fastställa om officiellt godkännande krävs, samt fastställa andra former av kvalitetskontroll. De 18 lärarna i vår pilotstudie har inte bara testat aktiviteter som föreslagits i *pilotplanen*, utan har också uppmuntrats att skapa eget material.

Organisation av modersmålsundervisning inom skolor och kommuner

Arbetsgruppen undersökte om modersmålsundervisning bör ingå i läroplanen eller vara en fritidsaktivitet, den optimala tidpunkten och platsen för dessa lektioner, hur digitala lösningar skulle kunna spela en roll, integreringen av modersmålsundervisning med andra språkkrav, bedömningsverktyg (t.ex. Central European Framework of Reference, vanligtvis kallat CEFR), integreringen av deltidsanställda modersmåls lärare i skolmiljön, samt modersmåls lärarnas roll i att ge studievägledning på modersmålet. Arbetsgruppen samlade in de största utmaningarna när det gäller att tillhandahålla modersmålsundervisning i de länder som deltar i projektet och formulerade en lista över prioriterade utvecklingsområden.

1.6 Projektets resultat

Projektet *Your Language Counts!* har bidragit väsentligt till att främja språklig mångfald och kulturellt utbyte. Genom sina olika initiativ har projektet framgångsrikt ökat medvetenheten kring vikten av att utveckla den språkliga repertoaren hos flerspråkiga barn och tillhandahållit värdefulla resurser för modersmålsundervisning. De viktigaste resultaten av projektet är bland annat utvecklingen av en omfattande *färdplan* för att stödja modersmålsundervisningen i skolor, en detaljerad *handbok* för lärare om hur man implementerar modersmålsundervisning, ett interaktivt *YLC Teacher Network* för utbyte av resurser och bästa praxis, samt en *utvärderingsrapport* för att bedöma projektets effekter och vägleda framtida insatser.

Färdplanen och relaterade förmedlingsaktiviteter syftar till att uppnå flera viktiga resultat i minst 12 EU-medlemsstater:

- Lärare som erbjuder eller vill erbjuda modersmålsundervisning kommer att ha lättare att hitta modersmålslärare och undervisningsmaterial, involvera föräldrar och organisera modersmålsundervisningen.
- Lärare som aldrig har övervägt modersmålsundervisning kommer att bli medvetna om dess betydelse och få ovärderligt stöd i *handboken* och *YLC Teacher Network*.
- Beslutsfattare kommer att uppmärksammas på vikten av modersmålsundervisning och kommer att hitta all nödvändig information om regelverkets ramar i *färdplanen*.
- På gräsrotsnivå kommer projektutvärderingen att ge intressenterna den information som krävs för att kunna lobba för modersmålsundervisning i sina lokala skolstyrelser.

När det gäller projektresultaten kommer *utvärderingsrapporten* att ge information om flera viktiga aspekter:

- Genomförbarheten av rekommendationerna i *handboken*, i synnerhet de som testats av skolor. Den kommer att bedöma om dessa rekommendationer realistiskt kan genomföras med tanke på de ekonomiska, organisatoriska och personmässiga begränsningar som är typiska för högstadieskolor och gymnasieskolor.
- Effektiviteten av dessa rekommendationer när det gäller att mildra och övervinna de största utmaningarna för modersmålsundervisning i gymnasieskolor.
- Nyttan av *YLC Teacher Network* för modersmålsundervisning och modersmålslärare som en resurs för att stödja modersmålsundervisningen i skolorna

2 MODERSMÅLS- UNDERVISNINGENS ROLL (I EUROPA)

*Författare: Dr. Tatjana Atanasoska, Dr. Erkan Gürsoy,
Clarissa Diekmann*

2.1 Det moderna Europa i migrationssammanhang

De europeiska samhällena har präglats och präglas fortfarande av migration. Migrationen till, från och inom Europa är en av de främsta drivkrafterna bakom den ökande betydelsen av flerspråkighet. Personer med invandrarbakgrund använder både det eller de dominerande språken i sitt bostadsland och sitt modersmål (Androutsopoulos, 2006; Duff, 2015). Således spelar flerspråkighet en central roll för att förstå både självuppfattningen och det medborgerliga engagemanget hos människor som lever i migrationssamhällen i dagens Europa (Bozdağ & Karakasoglu, 2024).

Ur ett postmigrationssamhällsperspektiv präglas den språkliga mångfalden i Europa särskilt av så kallade modersmål (Woerfel et al., 2025). I urbana regioner föds ungefär vartannat barn in i en invandrarfamilj (Gogolin, 2021). I detta sammanhang kan modersmål också klassificeras som minoritetsspråk, eftersom de talas av etnolingvistiska grupper utan officiellt erkännande. Ofta har dessa språk låg prestige och ingen formell status inom majoritetsspråkets hierarki (Benmamoun et al., 2010). I länder med modersmålsundervisning kan dock vissa av dessa språk ingå i det formella skolsystemet, som i Sverige och Finland (se nedan). Vissa minoritetsspråk har dock fler rättigheter än andra, och det är de inhemska/ autoktona minoritetsspråken². Dessa språk definieras individuellt av nationalstaterna (Bohnacker, 2025).

Flerspråkiga familjer står inför en rad utmaningar, varav en av de mest framträdande är att bevara det kulturella arvet. Föräldrar befinner sig ofta i en sits där de vill stödja sina barns inläring av både modersmålet och majoritetsspråket (Sevinç, 2016). Medan barn vanligtvis uppnår en viss kompetens i majoritetsspråket genom exponering i institutioner, är utvecklingen av modersmålet mycket mer osäker,

eftersom det kräver både konsekvent och högkvalitativ input, ett ansvar som främst faller på familjen. Möjligheten att delta i modersmålsundervisning kan dock hjälpa familjer att föra vidare modersmålet till nästa generation.

Skolor i Europa förväntar sig ofta (implicit eller explicit) att föräldrarna ska stödja sina barns inläring av det/de institutionella språket/språken, vilket anses vara avgörande för akademisk framgång (Bezioglu-Göktolga & Yagmur, 2018). Därför är det viktigt att vara kritiskt medveten om de långsiktiga konsekvenserna av språklig diskriminering som bidrar till språkerosion och språkutarmning – i synnerhet när det gäller modersmål (Bong et al., 2025). Här kan modersmålsundervisningen bidra till att främja och stödja modersmålsutvecklingen.

Flerspråkighet är inte ett ”nytt” problem inom den offentliga utbildningen, dvs. det är inte enbart kopplat till de senaste vågorna av global migration. De europeiska nationalstaterna har historiskt sett varit flerspråkiga, och på senare tid har denna flerspråkighet ökat genom migrationsströmmarna. Trots denna verklighet behandlas den flerspråkiga och migrationsrelaterade heterogeniteten i dagens europeiska samhällen inte allmänt som norm inom utbildningsinstitutionerna – varken av lärare, av beslutsfattare eller ens av eleverna själva (Rellstab, 2021).

Utbildnings-, språk- och didaktisk forskning har i allt högre grad hävdats att modersmålen har ett inneboende pedagogiskt värde och bör erkännas som legitima komponenter i postmigrationssamhällets formella läroplan (Woerfel et al., 2025).

2.2 Modersmålsundervisning i Europa

Ett av de viktigaste instrumenten för att bevara och utveckla språkliga kompetenser i modersmålet är modersmålsundervisningen. Under många år var frågan om huruvida modersmålsundervisningen är meningsfull inom utbildningssystemen föremål för kontroversiell debatt både inom utbildningspolitiken och den akademiska forskningen. I den politiska debatten hävdades länge att modersmålsundervisningen endast kunde motiveras om den direkt bidrog till inläringen av

² I Sverige finns fem erkända minoritetsspråk (finska, samiska, meänkieli, romani och jiddisch). I Finland finns fyra minoritetsspråk (samiska, romani, karelska, teckenspråk) och i Nederländerna finns tre regionala språk (frisiska, flamländska, teckenspråk).

majoritetsspråket, till exempel svenska i Sverige eller tyska i Tyskland och Österrike. Denna ståndpunkt har dock sedan dess reviderats och motbevisats av aktuell forskning (Woerfel et al., 2025).

Även om ackulturationsprofiler som integrerar både den dominerande kulturen och arvskulturen i allmänhet förknippas med många psykologiska fördelar – såsom ökad självkänsla, välbefinnande och mental hälsa (Berry & Sabatier, 2010; Retortillo & Rodriguez, 2010) – fortsätter utbildningssammanhangen i Europa ofta att främja assimileringssammanhang. I många fall uppfattas invandrarspråk som hinder för integration, i synnerhet när de har sitt ursprung i icke-europeiska sammanhang (König et al., 2015; Liu & Evans, 2016; Sáenz-Hernández et al., 2023). Denna tendens är särskilt uttalad för rasifierade grupper, där språkanvändningen blir sammanflätad med rasifierade sociala konstruktioner och antaganden om talarna själva (Khan & Gallego-Balsà, 2021; Rosa & Flores, 2017).

Forskning har visat att modersmålsundervisning kan stödja utvecklingen av läs- och skrivkunnskap både i modersmålet och i det dominerande språket (Ganuza & Hedman, 2019). Dessutom är språkbevarande ofta kopplat till en individs allmänna välbefinnande. Föräldrar som kan förmedla sitt modersmål till sina barn bidrar också till ett högre välbefinnande hos alla familjemedlemmar (De Houwer, 2017; Liu et al., 2009; Tseng & Fuligni, 2000). Bristen på ett gemensamt språk inom familjen kan också ha negativa effekter på familjens sammanhållning, emotionella närhet och kommunikation (Portes & Hao, 1998; Soehl, 2016). Det här är en aspekt som också bör beaktas i skolan, eftersom elevens välbefinnande i familjen kan främja skolresultaten.

I många europeiska länder deltar barn i lokala modersmålsutbildningsprogram (Gogolin, 2021). Modersmålsundervisningen är dock inte integrerat i det nationella skolsystemet i alla länder. Bland partnerländerna i vårt projekt ingår modersmålsundervisning i det nationella skolsystemet i Sverige och Finland, samt i Österrike och (delvis) Tyskland. Nederländerna är i vårt projekt ett framträdande exempel där modersmålsundervisningen främst förekommer utanför det formella utbildningssystemet, vilket också är fallet i Frankrike och Italien. I dessa länder erbjuds modersmålsundervisning bland annat av samhällsorganisationer, religiösa institutioner, kulturföreningar och lördagsskolor. Även om

modersmålsundervisning formellt är integrerat i vissa europeiska skolsystem behandlas det inte som ett vanligt skolämne. Undervisningen sker vanligtvis på eftermiddagen, och i vissa länder saknas en läroplan. Dessutom får eleverna oftast mycket begränsad undervisningstid, ofta inte mer än en (1) lektion per vecka.

Empiriska studier har visat att kunskaper i och användning av modersmålet kan ha en positiv inverkan på elevernas akademiska prestationer (Agirdag & Vanlaar, 2018), detta utan att förhindra deras inläring eller behärskning av det institutionella språket (Tsai et al., 2012). Eftersom flerspråkiga familjer bär det huvudsakliga ansvaret för att bevara modersmålet – i synnerhet i sociopolitiska sammanhang där politiken prioriterar förvärv och användning av det institutionella språket, vilket är fallet i de flesta europeiska länder – måste större uppmärksamhet ägnas åt den roll som modersmålsundervisningen spelar i arbetet med att stödja modersmålets vitalitet (Hollebeke et al., 2022).

Modersmålsundervisningen spelar en avgörande roll för att stödja den språkliga, kulturella och identitetsmässiga utvecklingen hos barn med invandrarbakgrund. Modersmålet, som vanligtvis talas inom familjen, kräver både effektivt och strukturellt stöd för att bevaras. Medan familjerna står för den dagliga användningen av modersmålet (Melo-Pfeifer, 2015), är modersmåls lärare centrala figurer när det gäller att främja användningen av modersmålet i utbildningsinstitutioner och därmed bekräfta flerspråkiga identiteter i och utanför klassrummet (De Angelis, 2011; Menken & García, 2010; Haukås, 2016; Hélot & Laoire, 2011).

2.3 Utmaningar inom modersmålsundervisningen

När det gäller barns utbildning spelar skolmiljön en avgörande roll för att tillskriva specifika språk värde och legitimitet (Comellas et al., 2014; Johnson & Johnson, 2015; Sáenz-Hernández et al., 2021). Det här påverkar i sin tur i hög grad hur eleverna skapar och uttrycker sin språkliga och kulturella identitet (Liu & Evans, 2016).

Resultaten visar att modersmålsundervisningen fortfarande har en marginell ställning inom skolsystemet, vilket direkt påverkar praxis och den professionella självuppfattningen hos de lärare som är verksamma inom detta område.

Den här marginaliseringen kan tolkas som ett symptom på bredare strukturella problem. Modersmåslärare arbetar inom historiskt betingade ramar av nedvärdering, inte bara av de så kallade migrationspråken utan också av de samhällen och individer som talar dem (Weichselbaum et al., 2024).

På en funktionell nivå tenderar modersmåslärare att positionera sig som kompetenta yrkesutövare som står inför betydande utmaningar inom sina institutionella sammanhang. Två viktiga dimensioner framträder i forskningen som särskilt betydelsefulla för både deras institutionella och personliga positionering, samt för konstruktionen av deras professionella identiteter inom ramen för migrationspedagogik: marginalisering och osäkerhet. Dessa begrepp hänvisar avsiktligt till Çinar och Davys (1998) arbete och överensstämmer med modersmålsundervisningens osäkra status, som tidigare beskrivits i litteraturen (Flubacher & Hägi-Mead, 2024).

Trots deras betydelse är modersmåslärare fortfarande en förbisedd grupp (se Ansó Ros, 2021; Flubacher & Hägi-Mead, 2024). Dessutom står de inför en rad gemensamma systemiska utmaningar. I skolan utestängs de ofta från större lärargrupper och ses sällan som en professionell kollega. I många fall måste de aktivt motstå språklig diskriminering (linvicism) – i synnerhet när de använder sitt modersmål för informell kommunikation med sina elever utanför klassrummet (Dirim & Pokitsch, 2025; Ayten & Atanasoska, 2019).

Ett ytterligare strukturellt problem är bristen på lämpligt undervisningsmaterial för många modersmål. Det leder till att lärarna själva måste ta fram resurser, anpassade för elever med varierande behov. Modersmålslektionerna omfattar ofta elever som inte bara varierar i ålder och kunskapsnivå utan också i läs- och skrivkunnighet – detta gäller i synnerhet för språk som inte använder det latinska alfabetet, till skillnad från majoritetsspråken nederländska, svenska och finska.

Även om modersmåslärarna är formellt anställda inom det formella skolsystemet i vissa länder (som Sverige eller Finland), skiljer sig deras anställningsvillkor avsevärt från lärare i andra ämnen. De får ofta lägre lön, måste undervisa på flera skolor och kan i många fall inte få heltidsanställning, beroende på vilket språk det gäller. Dessutom saknas det ofta utbildningsprogram för modersmåslärare på universitetsnivå. Modersmåslärare har vanligtvis studerat i länder där det aktuella modersmålet

har officiell status. Trots detta förväntas alla modersmåslärare vara kompetenta talare av det språk de undervisar i. Många av dem är första generationens invandrare till de länder där de nu undervisar (se Guldenschuh et al., 2024).

En annan egenskap som skiljer modersmålsundervisning från andra skolämnen är dess perifera placering i skoldagen. I de flesta fall schemaläggs modersmålsundervisningen på eftermiddagarna, när den ordinarie undervisningen är slut. Även om man på så vis underviker schemakonflikter, sänder det också en tydlig signal om att modersmålsundervisningen inte är integrerad i skolans kärnverksamhet (Bohnacker, 2025). Eleverna måste ofta stanna kvar efter skoltid medan deras kamrater och lärare redan har lämnat skolan.

Endast en liten andel av alla elever med annat modersmål deltar i modersmålsundervisning. Till exempel uppgav endast 40 % av eleverna i en tysk-turkisk undersökning och 15 % i en tysk-rysk undersökning att de fick modersmålsundervisning i skolan (Usanova & Schnoor, 2021). Andelen minskar efter den obligatoriska skolgången, vilket även gäller för Sverige, trots att Sverige har en högre andel barn som deltar i modersmålsundervisning än Tyskland (55 % av alla barn med annat modersmål). Den korta statistiska översikten återspeglar det begränsade institutionella stödet för modersmål inom de nationella utbildningssystemen i Europa. I de flesta länder erbjuds modersmålsundervisning på ett begränsat antal språk, ofta i linje med respektive nations migrationshistoria. I Tyskland kan till exempel införandet av modersmålsundervisning spåras tillbaka till 1970-talets europeiska arbetskraftsinvandringspolitik, i synnerhet med koppling till så kallade gästarbetare (Gogolin, 2021). En liknande utveckling gäller för Nederländerna.

Delegitimeringen av professionell expertis bland modersmåslärare har blivit allt tydligare i senare studier (Flubacher & Hägi-Mead, 2024). Liknande resultat har observerats i forskning om flerspråkiga elever (Dirim, Knappik & Thoma, 2018) och blivande lärare (Cushing, 2023). Oavsett deras faktiska formella kvalifikationer eller omfattande undervisningserfarenhet uppfattas modersmåslärare ofta som mindre kompetenta och lägre kvalificerade, vilket förstärker deras marginaliserade ställning inom utbildningsinstitutionerna.

Trots dessa problem uttrycker modersmåslärare i Finland en stark identifikation med sina elevers språkliga och kulturella bakgrund och ser

modersmålsundervisningen som avgörande för framtida möjligheter. Deras roller sträcker sig bortom undervisning – de är samhällsfigurer som aktivt stöder mångfald, identitet och flerspråkighet i utbildningsmiljöer, vilket också framgår av data från det här projektet.

2.4 De tre länderna och modersmålsundervisning

2.4.1 Sverige

Författare: Anne Reath Warren and Elisabeth C. Schmidt

Sverige nämns ofta som ett ledande exempel inom modersmålsundervisning i Europa. Det beror på vår långvariga tradition att erbjuda statligt finansierad modersmålsundervisning inom det offentliga skolsystemet. Sedan modersmålsreformen 1977 har barn med ett annat modersmål än svenska enligt lag rätt till modersmålsundervisning som valbart ämne (skollagen, 2010). För att vara berättigade måste eleverna använda språket dagligen med minst en vårdnadshavare, och det måste finnas minst fem elever som begär samma språk i en kommun, samt en kvalificerad lärare. Målet har historiskt sett varit att främja aktiv tvåspråkighet, där modersmålet ses som ett komplement till inlärnigen av svenska (Reath Warren, 2017; Ganuza & Hedman, 2019).

Modersmålsundervisningen förblir dock i praktiken marginaliserad. Undervisningen schemaläggs ofta utanför ordinarie skoltid, saknar garanterad undervisningstid och styrs av en generisk, icke-språksspecifik läroplan (Skolverket, 2022; Bohnacker, 2025). Sedan 1990-talet bestämmer kommunerna hur mycket modersmålsundervisning som ska erbjudas, vanligtvis endast 40–60 minuter per vecka – betydligt mindre än för andra språkämnen (Skolverket, 2008), vilket leder till en ojämn implementering. Trots att modersmålsundervisningen är en del av det nationella skolsystemet behandlas det symboliskt och strukturellt som perifert (Salö et al., 2018).

Under 2024/25 var 29 % av eleverna (cirka 318 514) berättigade till modersmålsundervisning på 187 språk; 59 % av dem deltog faktiskt (Sveriges officiella statistik, 2025). Det vanligaste språket för modersmålsundervisning är arabiska, som 48 990 elever studerade (Sveriges officiella statistik, 2025). Även om svensk lagstiftning stöder

modersmålsundervisning för både invandrar- och nationella minoritetsspråk, kvarstår utmaningar med avseende på implementeringen. Lärarna saknar ofta formella kvalifikationer och lärarutbildningsprogrammen har varit begränsade eller upphört (SOU, 2019:18; Bohnacker, 2022).

Även om Sveriges rättsliga och politiska ramverk för modersmålsundervisning fortfarande är relativt avancerade jämfört med andra europeiska länder (Salö et al., 2018), har de senaste politiska förändringarna satt modersmålsundervisning under press. Trots ett högt elevantal i vissa språk saknas fortfarande modersmålsfamiljer och modersmålslärare nästan helt i forskningen (Spetz, 2014; Bohnacker, 2022, 2023; Ganuza & Hedman, 2015).

2.4.2 Finland

Författare: Larissa Aksinovits

Modersmålsundervisning började erbjudas i Finland 1970 och tillämpades först på flyktingbarn från Chile (Ikonen, 2007). Idag anges utvecklingen av flerspråkighet som mycket viktig i den nationella läroplanen för grundskolan (2014). Modersmålsundervisningen beskrivs i läroplanen som ett stödjande ämne, men är ändå uteslutet från den officiella listan över skolämnen (Finlands nationella utbildningsbyrå, 2014). Modersmålsundervisning är ett valfritt ämne med en lägre status jämfört med de allmänna ämnen som ingår i den nationella läroplanen.

I Finland används begreppet "oman äidinkielen opetus" – elevens eget modersmål – för detta valbara skolämne i syfte att stärka språkets ställning inom utbildningssystemet. Lektionerna äger rum under elevernas skoldag, vilket skiljer sig från den vanliga modellen för modersmålsundervisning i andra länder, som vanligtvis är förlagd till söndagar. Eleverna kan delta i modersmålsundervisning en gång i veckan i två timmar (90 minuter). Modersmålsundervisningen finansieras till stor del av staten, och vanligtvis krävs fyra elever för att bilda en modersmålsundervisningsgrupp.

Det är dock kommunerna som bestämmer det minsta antalet elever som krävs för att bilda en grupp. Det minsta antalet elever varierar därför mellan 6 och 15, beroende på kommun. I ett läge där den växande högerpopulismen även påverkar språkpolitiska regleringar ses modersmålsundervisningen som något valfritt, inte som något nödvändigt och som

en resurs³ för kommunen. I verkligheten består varje grupp av cirka 10–30 elever i olika åldrar och med olika språkkunskaper, beroende på kommun. Vissa kommuner erbjuder inte någon modersmålsundervisning alls, eftersom det är valfritt. Därför varierar tillgången till modersmålsundervisning kraftigt i olika kommuner/regioner.

Trots detta införs fortfarande modersmålsundervisning i många finska kommuner på grund av de positiva resultat man ser att av stödjande elevernas grundläggande rätt till sitt modersmål, stärka identitet och generationsband, underlätta integration och främja språklig mångfald som en samhällstillgång (Mäkelä, 2007). Utöver detta utvecklar modersmålsundervisningen elevernas kognitiva tänkande, språkmedvetenhet och känslighet, samt förbättrar deras psykiska välbefinnande, eftersom modersmålsundervisningen för många elever är den enda platsen där de kan uttrycka sig och bli hörda, och modersmålsläraren den enda vuxna i skolan som de delar språk och kulturell bakgrund med. Modersmålsläraren är också en medlare och en förebild för eleverna som en utbildad vuxen med samma kulturella och språkliga bakgrund.

Det finns cirka 60 olika modersmål som

undervisas i 84 kommuner i Finland (Finlands nationella utbildningsbyrå, 2024). Över 24 000 barn med flerspråkig bakgrund deltar varje år i modersmålsundervisning. Den flerspråkiga befolkningen i Finland växer ständigt. Enligt Finlands statistiska centralbyrås databas (StatFin Database, 2023) är de största minoritetsspråkgrupperna i Finland ryska (99 606), estniska (50 202), arabiska (41 311), engelska (33 796), somaliska (25 654) och ukrainska (26 519).

2.4.3 Nederländerna

Författare: Dr. Karijn Helsloot och Mara Kyrou

I Nederländerna erkänner den nationella läroplanen för gymnasieutbildning ett begränsat antal modersmål som skolämnen. På högstadienivå kan en skolstyrelse (*Bevoegd Gezag*) bevilja elever undantag från att studera franska eller tyska om de är inskrivna i ett av de andra godkända språken, dvs. arabiska, kinesiska, italienska, ryska, spanska eller turkiska. Samma undantag kan beviljas elever som nyligen har kommit in i det nederländska systemet och som tidigare har fått motsvarande undervisning utomlands.

³ Språk som resurs innebär att varje ytterligare språk i ett barns repertoar ses som ett verktyg för att förstå en text eller instruktion, eller för att kunna skriva en text. Det kan också främja prosocialt beteende eftersom det ger insikter i en annan kultur och andra perspektiv.

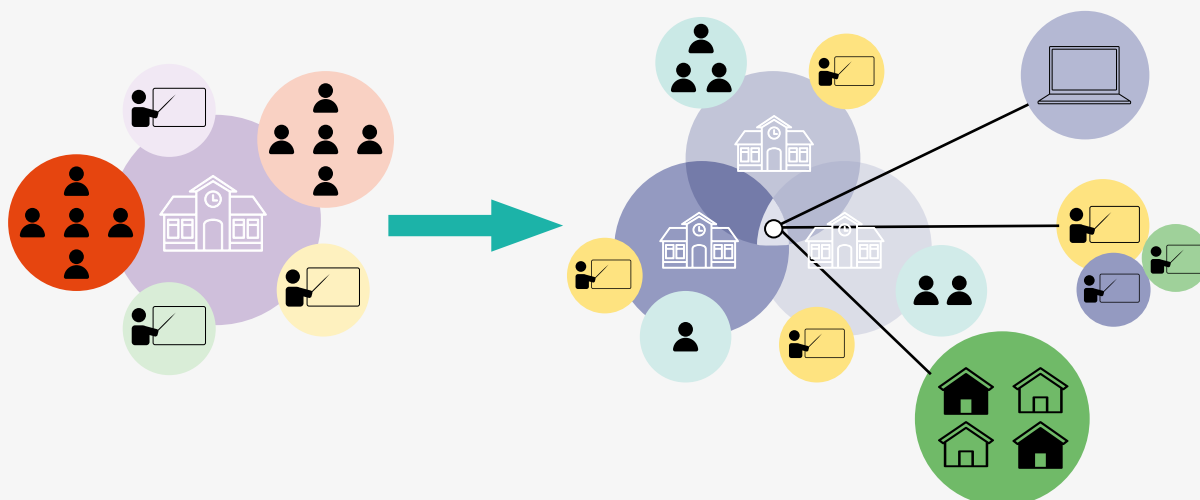
Illustration/Tabell för 2.4.3

En ny modell för språkundervisning

Från 1 skola, 1 ämne, 1 klass

till

hybrid, integrerad och kooperativ språkundervisning

I gymnasiet har alla elever enligt lag rätt att välja mellan de ovannämnda språken, inklusive franska och tyska, men skolorna har bestämmanderätt när det gäller tillgången till kurserna.

Historiskt sett har den nederländska utbildningspolitiken inkluderat strukturerat stöd för modersmålsundervisning genom *Onderwijs in Eigen Taal en Cultuur (OETC)*, utbildning i eget språk och egen kultur. OETC infördes ursprungligen 1974 och var avsett att stödja barn till migrerande gästarbetare i Nederländerna. Syftet var tvåfaldigt: att främja integrationen i det nederländska samhället och samtidigt låta eleverna behålla sina kulturella och språkliga rötter. OETC erbjöd undervisning i modersmålen turkiska, arabiska med flera, och gavs under ordinarie skoltid, ofta av lärare från elevernas ursprungsländer.

I slutet av 1990-talet började OETC dock alltmer betraktas genom assimileringens politikens lins, och programmet avvecklades 1997. I stället infördes *Onderwijs in Allochtone Levende Talen (OALT)* – utbildning i levande främmande språk. OALT erbjöds elever både i grundskolan och gymnasiet och genomfördes mellan 1998 och 2004, vilket innebar att ansvaret för modersmålsundervisning överfördes från regeringen till kommunerna. Inom ramen för OALT erbjöds lektioner som utanför skoltid, eller som kompletterande program, vilket innebar att de inte längre hade en formell plats i skolans läroplan. År 2004 avskaffades OALT officiellt och sedan dess finns det ingen nationell politik som stöder modersmålsundervisning i vanliga skolor eller i informella sammanhang. Det är viktigt att nämna att den nederländska skollagen tillåter gymnasieskolor att fritt lägga till nya program i de lägre klasserna. Därför kan skolstyrelserna välja att avsätta en del av sin budget till modersmålsundervisning.

Sedan det Europeiska språkåret 2001 ser vi dock allt fler initiativ inom både grundskolan och gymnasiet som rör flerspråkighet i Nederländerna. Inför det Europeiska språkåret utvecklade *Studio Taalwetenschap* en interaktiv film med lektionsplaner som heter *Taaltrotters*. Den omarbetades senare i ett europeiskt Lingua-projekt (2006–2008) till tyska *SprachChecker*, svenska *Språktrotters* och finska *Kielijengi*. Och under 2020 utvecklades Alle Talen (alla språk) tillsammans med experter på en skola för nyanlända i Amsterdam, bestående av en portfolio för elever i åldern 12–16 år och en lärarhandledning. Alla dessa program kännetecknas av språklig medvetenhet, språköverskridande aktiviteter, samt

identitets- och kunskapsbyggande baserat på alla hemspråk som finns i klassrummet.

Sedan 2010-talet bedrivs dessutom mer akademisk forskning om flerspråkighet vid olika nederländska universitet. Exempel på projekt är European MIME (Mobility and Inclusion in Multilingual Europe) vid universitetet i Amsterdam, Multilingual-STEM education vid universitetet i Utrecht och 3M-projektet vid NHLStenden och universitetet i Groningen. Stiftelserna *Language Friendly Schools* och *Drongo*, liksom *Taalunie*, det nationella språkinstitutet, är alla intensivt engagerade i att skapa och stödja flerspråkiga metoder. Ändå är genomförandet av flerspråkiga program och modersmålsundervisning i skolorna fortfarande fragmenterat och inkonsekvent. Införandet av ett nytt skolämne som kallas flerspråkighet eller modersmål står på spel. År 2025 publicerade den nederländska nationella utbildningsstyrelsen ett råd med titeln *Talige diversiteit benutten* (Utnyttja språklig mångfald), som hänvisar till skolornas uppgift att på alla möjliga sätt stödja flerspråkiga barn och elever i åldern 2–20 år.

EU-projektet *Your Language Counts!* bidrar på ett viktigt sätt i detta avseende. Modeller för språklig inkludering genom bottom-up-samarbeten mellan skolor, lärare och samhällsorganisationer har fått bred uppmärksamhet och plattformar har skapats. Inlärningsmodeller som inkluderar onlinebaserade, informella och icke-formella modeller är oundgängliga vid sidan av de traditionella modellerna för modersmålsundervisning. Illustrationen nedan visar den modell som stiftelsen *Taal naar Keuze* använder för språkundervisning på gymnasienivå i flera skolor.

För skolor för nyanlända i Nederländerna, såsom ISK Piter Jelles i Leeuwarden, samordnar LOWAN finansieringen och läroplansutvecklingen. ISK-skolorna fokuserar på intensivt lärande av nederländska samtidigt som de hjälper eleverna att gradvis övergå till vanlig gymnasieutbildning. I dessa övergångssituationer ingår sällan modersmålet i den formella läroplanen, men skolor som ISK Piter Jelles gör ansträngningar för att inkludera det genom lektioner utanför skolschemat eller flexibla modeller, som i projektet *Your Language Counts!*. Dessa metoder erkänner det kognitiva och emotionella värdet av att eleverna behåller sitt modersmål under integrationsprocessen. Dessutom kontaktar skolor för nyanlända allt oftare Taal naar Keuze för att få sina elevers språk erkända som examensämnen, t.ex. ryska eller arabiska.

3 PILOTPLANEN

Författare: Simeon Oxley⁴, Constanze Ackermann-Boström

I det här kapitlet presenterar vi den *övergripande pilotplanen* (utformad av Constanze Ackermann-Boström, Anne Reath Warren och Simeon Oxley, Institutionen för pedagogik, Uppsala universitet) som grund för samarbetet med de lärare som deltar i projektet. Som beskrivs i inledningskapitlet träffades alla *Your Language Counts!*-partner vid Uppsala universitet i januari 2024 för ett första möte. Där presenterades och diskuterades de första idéerna till pilotplanens utformning i de olika arbetsgrupperna (*se kapitel 1*). Partnererna diskuterade också hur pilotprojektet skulle kunna implementeras.

3.1 Utveckling av pilotplanen

Pilotplanen placerar modersmålsundervisning i ett holistiskt ramverk. Det innebär att kontexten är viktig vid planering, undervisning och inläring. Eftersom modersmålsundervisning skiljer sig åt mellan olika länder måste pilotmodellen anpassas för att passa varje miljö. Kontexten omfattar nationella faktorer (lagar, språkpolitik, skolsystem), skolan (hur modersmålsundervisning organiseras) och eleverna (bakgrund, språk, familj). *Pilotplanen* erbjuder material för diskussion och utveckling, samt tolv praktiska

aktiviteter för modersmålsundervisning som lärare kan använda och anpassa. Den uppmuntrar också lärarna till att utforma egna ytterligare aktiviteter.

Pilotplanen placerar modersmål och modersmålsundervisning i en bredare social kontext. Därefter beskrivs en teoretisk infallsvinkel där språk betraktas som en social praktik och kommunikativ kompetens betonas som det huvudsakliga målet för undervisningen. *Pilotplanen* är uppdelad i fyra delar. Avsnitt 1 förklarar modellen och hur den kan användas för att testa olika infallsvinklar och metoder för att undervisa och organisera modersmålsundervisning i olika sammanhang. Avsnitt 2 definierar modersmålsundervisningen och placerar den i ett internationellt sammanhang. Det tittar på diasporakontexten, elevernas och familjernas språkliga mångfald, samt de perspektiv som formar klassrums- och organisationspraxis. Avsnitt 3 bygger på insikter från alla partner i projektet *Your Language Counts!*. Varje partner delade med sig av erfarenheter från sin nationella kontext, bland annat vad gäller kontakt med familjer, organisering av modersmålsundervisningen, arbetet som modersmålslärare och tillgång till undervisningsmaterial. Dessa insikter kopplas till relevant forskning för att undersöka utmaningar och bästa praxis för modersmålsundervisning. I avsnitt 4 presenterar vi praktiska aktiviteter ur fyra viktiga perspektiv – språk, identitet, interkulturalitet och kunskap – istället för att fokusera på språknivåer (nybörjare, medelnivå, avancerad) eller färdigheter (läsa, skriva, tala, lyssna). Dessa teman återspeglar

viktiga perspektiv för modersmålsundervisning och stöder den på olika, men överlappande, sätt.

Att uppmärksamma barns och ungdomars syn på identitet och språk gör modersmålsundervisningen meningsfull. Att öka den kritiska språkmedvetenheten genom diskussioner om språkideologier och hierarkier hjälper eleverna att förstå det språk de studerar och sin egen position i sammanhanget. Pilotmodellen syftar till att uppmärksamma elevernas varierande språkbruk, men inkluderar inte anpassningar för särskilda behov. Vi uppmuntrar modersmålslärarna att samarbeta med lokala experter för att säkerställa en inkluderande och meningsfull modersmålsundervisning för alla elever.

Sammanfattningsvis syftar *pilotplanen* till att

- skapa ett ramverk för gränsöverskridande samarbeten mellan modersmålslärare som arbetar med olika språk och i olika nationella sammanhang, så att de kan dela erfarenheter och utveckla undervisningsmetoder tillsammans.
- ge modersmålslärare en möjlighet att testa och anpassa dessa metoder i sina lokala kontexter.

- erbjuda en flexibel struktur som kan anpassas till olika språk och utbildningsmiljöer på både lokal och nationell nivå.
- bygga vidare på lärarnas befintliga kunskaper och erfarenheter, samtidigt som man inspirerar till utveckling av nya metoder för modersmålsundervisning.
- presentera en modell för att introducera modersmålsundervisning för lärare, skolledare, administrativ personal (t.ex. rektorer, skolchefer) och familjer.

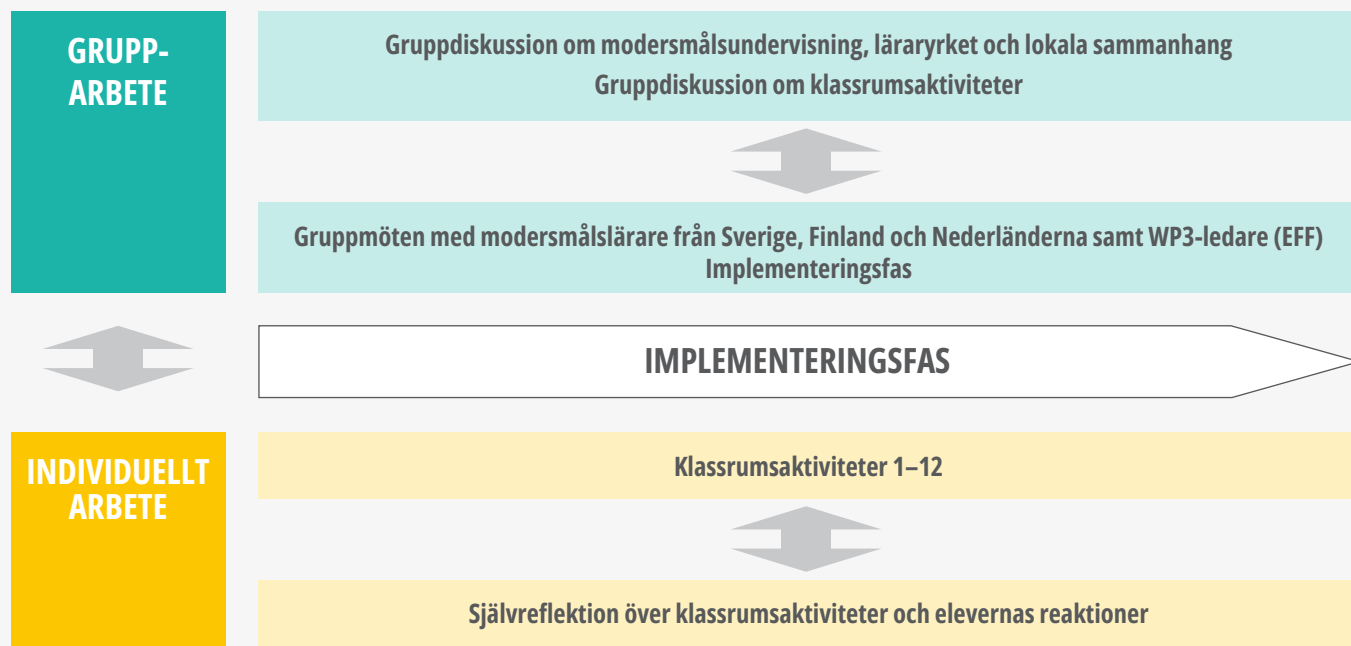
3.2 Implementering av pilotplanen

Efter att *pilotplanen* hade utarbetats inleddes nästa fas av projektet under ledning av Uppsala kommun. Följande figur visar hur implementeringsprocessen utformades i *pilotplanen*.

Implementeringsfasen pågick mellan september 2024 och maj 2025. Under den här tiden samordnade Simeon Oxley en grupp bestående av 18 lärare. De rekryterade lärarna arbetade i Finland, Nederländerna

Illustration/Tabell för 3.2

Implementeringsprocess

och Sverige och representerade sex språk (arabiska, persiska, ryska, somaliska, turkiska och ukrainska)⁵.

Simeon ansvarade för att strukturera lärarmöten och se till att lärarna kunde genomföra *pilotplanen*. Eftersom lärarna kunde ägna mellan 10 och 12 timmar per månad åt projektet valde Simeon att samla lärarna till ett månatligt 60-minutersmöte på Zoom och uppmuntrade dem i övrigt att arbeta självständigt och tillsammans i mindre grupper när det ansågs det vara lämpligt. Undantagen från denna rutin var två workshops som leddes av Simeon, och studiebesök i varandras länder och på varandras arbetsplatser.

Lärarnas arbete kan beskrivas i tre faser:

- Lärarna utforskade det teoretiska ramverket.
- Lärarna testade de aktiviteter som beskrevs i *pilotplanen*.
- Lärarna uppmanades att ta fram nytt material som deras kollegorna kunde testa.

Goethe-Institut skapade en arbetsyta på lärplattformen Moodle som kunde användas för projektarbetet. Lärarna skapade också informella chattgrupper på WhatsApp eller andra plattformar.

Medan den första delen av kapitlet beskrev utformningen och implementeringen av *pilotplanen*, fokuserar de följande delarna på reflektioner kring planens utformning och praktiska tillämpning i modersmålsundervisningen.

3.3 Reflektioner och rekommendationer från pilotprojektets ledare (Simeon Oxley)

Projektansökan innehöll konkreta mål för *pilotplanens* implementering, men det fanns möjlighet att anpassa mötesstrukturen och processerna under implementeringsperioden. Följande aspekter var viktiga för mig (Simeon) under arbetet med implementeringsfasen:

- Jag ville klargöra att *pilotplanen* är utformad för att användas under olika omständigheter och därför inte kan och bör betraktas som en lärobok eller läroplan, med tanke på komplexiteten i modersmålsundervisning och språklig mångfald. Pilotplanen kan snarare användas som en resurs för lärare i olika sammanhang och vid olika tidpunkter i deras arbete. I sammanhang där det finns en befintlig läroplan för modersmålsundervisning kan *handboken* och *pilotplanen* komplettera befintlig praxis, och i sammanhang där det inte finns någon läroplan kan *handboken* utgöra en grund för modersmålslärare att påbörja sitt arbete och utveckla aktiviteter som är anpassade efter elevernas behov.
- Jag ville skapa en plats där modersmålslärare kunde reflektera över sitt arbete. *Pilotplanen* försöker inte ge några enkla svar, och med tanke på

5 Du kan läsa mer om lärarna i **kapitel 4 "Utvärdering"**.

modersmålsundervisningens komplexitet skulle ett sådant mål säkerligen misslyckas. Istället lägger den fram en metod som låter lärarna själva reflektera över sitt arbete.

Som ansvarig för implementeringen av *pilotplanen* bland de deltagande lärarna var jag medveten om lärarnas situation, samt om möjligheterna och hindren för kommunikation inom en transnationell och flerspråkig grupp. Nödvändigheten av att använda engelska som lingua franca när alla träffades och det faktum att *pilotplanen* endast presenterades på engelska krävde noggrant övervägande.

I september 2024, i början av implementeringsfasen, var jag högst medveten om att de 18 lärarna, varav vissa var nya inom läraryrket och andra hade undervisat i många år, inte kände varandra och inte hade deltagit i ett sådant här projekt tidigare. Jag var inte bekant med rutiner för att engagera och leda en transnationell grupp av modersmålslärare, så jag var noga med att tänka igenom hur informationen skulle presenteras och hur andra språk kunde inkluderas i projektet, samt att bryta ner eventuella antaganden om att man måste vara "bra" på engelska för att kunna prata eller kommunicera inom gruppen. Jag gjorde mitt bästa för att förklara saker så enkelt som möjligt och i lugn takt, men utan att förenkla innehållet, och skickade PowerPoint-presentationer inför våra möten så att lärarna kunde läsa dem i förväg.

För att skapa en trygg miljö där lärarna skulle kunna lära känna varandra och arbeta tillsammans, avsatte jag tid under varje månadsmöte där lärarna för respektive språk fick samlas i separata online-rum. Jag betonade också att allt de sa eller skrev på engelska inte skulle bedömas utifrån noggrannhet eller korrekthet, att de kunde använda vilket språk de ville när de kommunicerade, samt att de kunde kontakta mig eller projektpartnererna för förtydliganden under implementeringsfasen.

Om jag idag kunde ändra något under implementeringsfasen skulle jag förlagt studiebesöken till en tidigare tidpunkt. Det var tydligt att när lärarna väl hade träffats personligen fick deras interaktioner ny energi.

3.4 Reflektioner från lärarna

I det här avsnittet beskrivs lärarnas engagemang i projektet, enligt vad de själva rapporterade till Simeon under eller efter de månatliga mötena.

Lärarna rapporterade att *pilotplanen* har en tydlig vision som kombinerar en teoretisk metod med praktiskt tillämpbara aktiviteter. *Pilotplanens* struktur, med tydliga rubriker, gjorde det möjligt för lärarna att förbereda strukturerade lektioner och fördjupa sina kunskaper om modersmålsundervisning. De blev också inspirerade till att tänka på ett nytt sätt. Att testa och utforma nya aktiviteter stimulerade och uppmuntrade lärarna till att fundera över hur aktiviteterna skulle kunna tas emot av olika elever och grupper.

Möjligheten att träffa och samarbeta med kollegor från andra länder ansågs vara mycket värdefull, liksom möjligheten för elever från olika länder att skicka brev eller videoklipp med varandra.

Som beskrivits ovan föreslog *pilotplanen* 12 undervisningsaktiviteter kopplade till de fyra nyckelperspektiven (se ovan). Dessa aktiviteter kunde lätt anpassas och användas i olika former av modersmålsundervisning.

Under implementeringsfasen kunde lärarna välja vilka aktiviteter de ville prova med sina elever. De ombads att svara på tre frågor:

- Hur lätt/svårt och tidskrävande var det att förbereda och genomföra den här aktiviteten?
- Hur reagerade dina elever på aktiviteten? Tyckte de att den var rolig? Tyckte de att den var tråkig? Tyckte de att den var intressant? Var den för lätt eller för svår?
- Kunde du anpassa aktiviteten till olika nivåer? Om ja, vad skulle du göra för att justera/anpassa den?

Lärarnas kommentarer sammanfattas nedan. Vissa av aktiviteterna tog längre tid att förbereda, till exempel att välja ut lämpliga serietidningar eller förbereda frågor för vissa av aktiviteterna. Dock rapporterade lärarna att aktiviteterna därefter kunde användas även för efterföljande grupper. Eleverna verkade i allmänhet reagera positivt på aktiviteterna, förutsatt att lärarna hade anpassat dem efter olika nivåer och åldrar, ibland inom samma grupp.

- 1 Språk:** Dictogloss, samtalscirklar och tecknade serier verkade fungera bra och tilltala eleverna. Vissa elever tyckte att skrivandet var svårt, men lärarna kunde kompensera för de olika nivåerna.

2 Identitet: Vad betyder mitt modersmål egentligen för mig? Språkporträtt och texter om identitet användes av vissa lärare för att diskutera ämnet "identitet", vilket rapporterades vara värdefullt och stimulerande för eleverna.

3 Interkulturalitet: "Familjeliv runt om i världen", "Musik i mitt liv" och "Utforska vår hemstad" var de aktiviteter som krävde mest anpassning av lärarna. Aktiviteten "Familjeliv runt om i världen" omformulerades till "Att uppnå förståelse mellan generationerna" i syfte att skydda elever med egna erfarenheter av skilsmässa eller av att bo i fosterhem. Vissa lärare tyckte att det var omöjligt att diskutera musik med elever från konservativa hem som i stor utsträckning avskräcker från att lyssna på musik. Andra lärare rapporterade ett stort engagemang från sina elever, även om de inte alltid identifierade låtar på sitt modersmål som sin favoritmusik. Aktiviteten "Utforska vår hemstad" ansågs inte lämplig i sin föreslagna form för elever som bor på landsbygden, som nyligen har upplevt flykt eller konflikt i sina hemländer, eller som betraktar sin vistelse i det aktuella landet som tillfällig. Genom att utvidga aktiviteten till att omfatta en jämförelse mellan värdlandet och hemlandet kunde eleverna dock arbeta med ämnet. I vissa fall kunde eleverna också skicka brev eller videopresentationer till andra elever i de deltagande länderna. I de fall där elevernas omständigheter inte påverkades av konflikt rapporterades det att utforskandet av deras hemstad var ett lämpligt sätt att utveckla språket.

4 Kunskap: Skolämnen, progressiv brainstorming och korsord rapporterades ge eleverna möjlighet att utöka sina ämneskunskaper i modersmålet och effektivt arbeta med nya ämnen eller teman.

Slutsatserna från dessa kommentarer tyder på att modersmålsundervisning är komplex och kräver att läraren är lyhörd och känslig för de enskilda eleverna och gruppen, samt att lämpligheten hos en given aktivitet beror på den enskilda läraren, eleverna och deras sammanhang.

3.5 Nästa steg: Aktiviteter utformade av lärarna

Lärarna uppmuntrades att utforma aktiviteter baserade på de principer och perspektiv som presenterades i *pilotplanen*. Lärarna uppmuntrades också att utveckla egna aktiviteter och i följande avsnitt presenteras ett urval av dessa aktiviteter.

Utforska ditt land

(ursprungligen för ryska)

Aktiviteten utgår från perspektiven språk och kunskap. Den hjälper till att utveckla följande akademiska färdigheter: läsning, skrivning, tal, lyssnande, informationssökning, planering, tidsplanering, grupparbete och samarbete. Den uppmuntrar eleverna att växla mellan majoritetsspråket och sitt modersmål i situationer där de ibland saknar ordförråd.

Brevväxling

(ursprungligen för turkiska)

Aktiviteten utgår från de fyra nyckelperspektiven och går ut på att skriva och ta emot brev från varandra.

Artighetsfraser

(ursprungligen för turkiska)

Aktiviteten utgår från perspektiven språk, identitet och interkulturalitet. Eleverna lär sig att förstå hur språk är en del av ett bredare sammanhang.

Utforska din hemstad: Ett alternativ för elever som nyligen har flyttat till ett annat land

(ursprungligen för ukrainska)

Den här aktiviteten utgår från alla de fyra nyckelperspektiven, även om interkulturalitet är den mest framträdande. De ukrainska eleverna, som plötsligt befann sig i en för dem helt okänd interkulturell miljö, fick möjlighet att reflektera över de ukrainska och nederländska perspektiven.

Nowruz runt om i världen: ett festligt firande

(ursprungligen för persiska)

Aktiviteten utgår från perspektiven språk och interkulturalitet och lyfter fram det kulturella arvet. Den gjorde det möjligt för eleverna att utforska det persiska språket på ett autentiskt sätt.

Utforska identitet

(ursprungligen för arabiska)

Aktiviteten utgår från perspektivet identitet och ger eleverna möjlighet att prata med och lyssna på varandra.

Brevväxling mellan elever

(ursprungligen för somaliska)

Aktiviteten utgår från alla fyra perspektiv, men framför allt språk och interkulturalitet. Den uppmuntrar eleverna till att reflektera över sin egen kontext och kontexten för elever i andra länder.

3.6 Slutsats

Implementeringsfasen visar att möjligheten för lärare att samarbeta över nationsgränser och inom specifika språkgrupper ger dem nya perspektiv som de kan tillämpa i sin undervisning. Implementeringsfasen har också möjliggjort för kontakt och utbyte mellan elever i olika länder.

Utbildning och professionell utveckling av modersmållärare kräver noggrant övervägande och planering, och den här *handboken* och *pilotplanen* gör inga anspråk på att vara ett heltäckande paket som förbereder lärare för deras undervisning. Vad det här materialet däremot kan göra är att tillhandahålla en gemensam grund utifrån vilken lärare och lärarutbildningsinstitutioner kan utvärdera och utveckla sin undervisning.

4 UTVÄRDERINGEN: SAMMANFATTNING

Författare: Dr. Tatjana Atanasoska, Tobias Schroedler, Clarissa Diekmann

I det här kapitlet ges en översikt över utvärderingen av projektet *Your Language Counts!*. För att identifiera projektets styrkor och förbättringsområden analyserade ett forskarteam deltagarnas tillfredsställelse, samt resultatet och effekterna efter pilotårets slut.

Utvärderingen följde en före/efter-modell med en extra halvtidsutvärdering. 18 lärare deltog i

semistrukturerade intervjuer i början av skolarbetet (september 2024) (T1) och i slutet av skolarbetet (maj 2025) (T2). Eleverna fyllde i korta, åldersanpassade frågeformulär om motivation och tillfredsställelse med avseende på modersmålsundervisningen. De modersmål som behandlades i *Your Language Counts!* var arabiska, farsi, ryska, somaliska, turkiska och ukrainska. Halvtidsutvärderingen i februari 2025 fokuserade endast på lärarnas feedback kring projektets framsteg och möjliga förbättringar av kommunikation och organisation. Tabellen nedan ger en översikt över utvärderingsstrukturen.

I följande underavsnitt beskrivs den underliggande forskningsmetodiken och resultaten för intervjuerna och frågeformulären separat.

Illustration/Tabell för 4

Your Language Counts! Översikt över utvärderingsstrukturen

TIDSPERIOD	LÄRARE	ELEVER	FÖRE
Pilotprojektet startar September 2024	En intervju per lärare [på engelska, personligen]	Enkla frågeformulär [9 översättningar]	T1 Huvudsaklig utvärdering
En gång under skolarbetet Februari 2025	Korta frågeformulär online		Interimutvärdering
Pilotprojektet slutar Maj 2025	En intervju per lärare [på engelska, personligen]	Enkla frågeformulär [9 översättningar]	T2 Huvudsaklig utvärdering
			EFTER

T1 = Tidsperiod 1 T2 = Tidsperiod 2

4.1 Lärarintervjuer

I enlighet med forskningsetik, dataskyddsbestämmelser och god forskningssed fick alla deltagare ett informationsblad och ombads ge sitt informerade samtycke. De inledande intervjuerna (T1, september 2024) genomfördes på plats på skolor i Sverige, Finland och Nederländerna, medan uppföljningsintervjuerna (T2, maj 2025) av praktiska skäl hölls online via Zoom. Intervjuerna var semistrukturerade men följde ett strikt format för att möjliggöra före och efter-jämförelser samt hantera

datamängden. Samtidigt var det möjligt att ta upp ytterligare ämnen. Vid T1 omfattade intervjuguiden sju teman med 44 huvudsakligen slutna frågor, däribland nio frågor i Likert-skala-format, som till exempel: "På en skala från 1 till 4, hur nöjd är du med ryktet om ditt jobb som modersmålslärare?" Projektrelaterade ämnen inom fem teman och 14 frågor behandlades vid T2, däribland tio frågor i Likert-skala-format följt av frågan "Varför?". För mer information om båda intervjuguiderna, se *utvärderingsrapporten*.

Intervjuaren var en välutbildad person med engelska som sitt andraspråk och med stark interkulturell

känslighet. Ingen av de intervjuade hade engelska som sitt förstaspråk och deras kunskaper i engelska varierade. I vissa fall deltog andra *Your Language Counts!*-partner som samtalspartner och hjälpte till på det lokala språket (nederländska, finska eller svenska) samt på engelska. Intervjuerna varade mellan 27,33 och 87,05 minuter vid T1 och mellan 15,52 och 47,01 minuter vid T2. Alla intervjuer spelades in, transkriberades, kontrollerades för korrekthet, översattes till engelska vid behov och pseudonymiserades. Det fullständiga intervjumaterialet omfattar 173 728 ord. Intervjudata analyserades med hjälp av kvalitativ innehållsanalys (t.ex. Kuckartz & Rädiker, 2022) med en främst deduktiv kodningsmetod baserad på de huvudsakliga utvärderingskategorierna:

"Septemberintervjuerna" T1

- Undervisningsgrupper
- Arbetstid
- Yrkeskvalifikation
- Anställningsform och jobbets anseende
- Vidareutbildning och workshops
- Motivation för undervisning och arbetets betydelse
- Lektionsplanering
- Undervisningsmaterial
- Samarbete
- Samarbete med familjer
- Arbetsglädje
- Utmaningar och perspektiv

"Majintervjuerna" T2

- Arbetstid
- Pilotaktiviteter
- Samarbete och studiebesök
- Samarbete med familjer
- Projektnöjdhet
- Arbetsglädje
- Jobbets anseende
- Perspektiv

Totalt kodades 1 414 segment med hjälp av programvaran MAXQDA 24 (VERBI Software, 2025).

När det gäller den övergripande projekttillfredsställelsen noterade vissa lärare att de inledningsvis hade stött på utmaningar, såsom bristande tydlighet i projektets startskede och en önskan om mer frekventa möten. Sammantaget uttryckte lärarna en hög tillfredsställelse och lyfte fram positiva läranderesultat, i synnerhet för nyutexaminerade lärare, samt projektets roll i att främja gränsöverskridande gemenskap och kollegialt stöd. Deltagarna uppskattade utbytet av pedagogiska idéer, insikter gällande modersmålsundervisning och möjligheten att bekanta sig med andra europeiska utbildningssystem. De beskrev upplevelsen som "unik" och en "milstolpe". Projektet gav ett positivt fokus för utmaningarna inom modersmålsundervisning, förbättrade lektioner och yrkesutövning, samt erbjöd användbara pilotaktiviteter. Månadsmöten, studiebesök och den övergripande organisationen uppskattades mycket. Lärarna rapporterade att projektet *Your Language Counts!* fick dem att känna sig inspirerade, motiverade och professionellt uppskattade.

Dessutom gav de deltagande lärarna övervägande positiv feedback på pilotaktiviteterna i slutet av skolarbetet, och framhöll deras bidrag till den professionella utvecklingen. Elevernas engagemang var särskilt högt i tillämpningen av aktiviteterna från *pilotplanen*. Bland de utmaningar som rapporterades nämndes en begränsad tid för implementeringen och behovet av att anpassa vissa aktiviteter till specifika elevgrupper eller kulturella sammanhang (t.ex. varierande gruppstorlekar eller tid som tillbringades i ett visst land). Lärarna uppskattade dock möjligheten att kunna modifiera aktiviteterna, i synnerhet de som främjade självständighet och identitetssökande, och ansåg att de var effektiva. Nästan alla lärare skapade och delade också med sig av nya aktiviteter, såsom bildbaserade åsiktsuppgifter och handskrivna brev från utbyteselever, där det senare ytterligare främjade interkulturella kontakter mellan eleverna inom projektet *Your Language Counts!* Många lärare rapporterade att de skulle fortsätta att använda både de tillhandahållna och de nyutvecklade aktiviteterna i sin framtida undervisning, samt att de betraktade pilotprojektet och dess fyra perspektiv som en användbar referenspunkt för framtida undervisning. För detaljerade resultat för varje enskild utvärderingskategori, se *utvärderingsrapporten*.

4.2 Före-/efterobservationer i kvasi-kvantitativa intervjudata

Baserat på de reflektioner som lärarna delade med sig av under intervjuerna uppfattades pilotaktiviteterna inom projektet *Your Language Counts!* generellt sett som meningsfulla. Tabell 1 visar medelvärdena från de kvasi-kvantitativa frågorna som ställdes till de 18 deltagande lärarna. Det bör dock noteras att beräkningen av beskrivande statistik från 2 x 18 intervjuer inte uppfyller kvalitetskriterierna för kvantitativ empirisk forskning. Därför ska resultaten nedan endast ses som tendenser.

Tabell för 4.2

Genomsnittliga medelvärden för lärarnas svar på kvasi-kvantitativa intervjufrågor

T1/T2	FRÅGA (Skala: 4 = högst)	T1	T2
T1	På en skala från 1 till 4, hur viktigt anser du att ditt arbete som modersmåslärare är?	4,00	
T1	På en skala från 1 till 4, hur nöjd är du med ditt undervisningsmaterial?	2,91	
T1 & T2	På en skala från 1 till 4, hur nöjd är du med dina undervisningstimmar?	3,08	3,39
T1 & T2	På en skala från 1 till 4, hur nöjd är du med ditt rykte som modersmåslärare?	2,88	2,86
T1	På en skala från 1 till 4, hur nöjd är du med din modersmåslärodbildning?	3,44	
T1 & T2	På en skala från 1 till 4, hur ofta samarbetar du med andra modersmåslärare som undervisar i samma språk som du?	2,18	3,19
T1 & T2	På en skala från 1 till 4, hur ofta samarbetar du med andra modersmåslärare som undervisar i ett annat modersmål än vad du gör?	1,94	2,58
T1 & T2	På en skala från 1 till 4, hur nöjd är du med kontakten du har med dina elevers familjer?	2,93	3,39
T1 & T2	På en skala från 1 till 4, hur nöjd är du med ditt arbete som modersmåslärare?	3,53	3,75
T2	På en skala från 1 till 41, hur nöjd är du med de pilotaktiviteter som du testat?		3,31
T2	På en skala från 1 till 4, hur nöjd är du med de månatliga lärarmötena och samarbetet inom projektet?		3,53
T2	På en skala från 1 till 4, hur nöjd är du med studiebesöken?		3,80
T2	På en skala från 1 till 4, hur nöjd är du med projektet <i>Your Language Counts!</i> totalt sett?		3,75

Alla medelvärden från intervjuerna T1 och T2 visade en positiv utveckling, där projektarbetet hade en

särskilt märkbar inverkan på samarbetet mellan modersmåslärarna. I synnerhet fick lärarnas tillfredsställelse med pilotaktiviteterna, studiebesöken och projektet i stort mycket positiva omdömen.

4.3 Frågeformulär till eleverna

Det andra huvudsyftet med utvärderingen var att samla in data för elevernas motivation och tillfredsställelse kring modersmålsundervisning. Eftersom alla deltagare var minderåriga följdes etiska och dataskyddsrutiner noggrant med informations- och samtyckesformulär (se *utvärderingsrapporten*) som översattes till alla sex modersmålen. För att undvika potentiell skada uteslöt frågeformulären personliga eller migrationsrelaterade frågor och samlade endast in grundläggande sociodemografiska data: ålder, kön, årskurs, modersmål, antal år av modersmålsundervisning och antal år i landet.

Del 1 av frågeformuläret innehöll nio frågor kring välbefinnande och hur inlärningsmiljön uppfattades. Materialet skrevs på lättförståelig engelska och översattes sedan till finska, nederländska, svenska och senare till arabiska, persiska, ryska, somaliska, turkiska och ukrainska, vilket resulterade i tio språkversioner. Samma frågeformulär användes vid T1 och T2 (se *utvärderingsrapporten*). Vid T1 svarade 140 elever. Vid T2 deltog 132 elever (128 från det ursprungliga urvalet plus fyra nya deltagare), varav 96,97 % utgjorde en matchad kohort.

4.4 Före-/efterobservationer i frågeformulärdata

Data visar på extraordinärt positiva siffror både vad gäller elevernas välbefinnande och deras motivation, och både vid T1 och T2. Tabellerna 1 och 2 visar medelvärdena för varje punkt, de totala medelvärdena samt standardavvikelse för varje punkt (för både T1 och T2). När man jämför data i en före-efter-logik kan vissa utvecklingar ses på den beskrivande nivån. Med medelvärden på ungefär 3,5 på en 4-punktsskala visar data på mycket positiva attityder bland eleverna med avseende på deras modersmålsundervisning. Medan medelvärdena minskar minimalt visar

statistiska analyser inga märkbara signifikanta effekter (se *utvärderingsrapporten*). Orsakerna till den lilla minskningen kan endast antas (t.ex. entusiasm i början av skolarbetet kontra trötthet i slutet av skolarbetet). Det som dessa data tydligt visar är att eleverna känner sig mycket bekväma och stöttade i sin modersmålsundervisning. Analyser av de två öppna frågorna som ingick i frågeformuläret, där många deltagare uttryckligen nämnde att de tyckte om lektionerna och hade en positiv syn på sina lärare, stöder detta resultat.

Tabell 1 för 4.4

Beskrivande analys av elevernas VÄLBEFINNANDE före och efter

	T1			T2		
	N	Medel-värde	Standard-avvikelse	N	Medel-värde	Standard-avvikelse
Jag gillar modersmålslektionerna.	137	3,66	0,53	132	3,61	0,60
Jag tycker att modersmålsundervisning är viktigt.	137	3,68	0,53	132	3,60	0,68
Jag tycker om uppgifterna och aktiviteterna under lektionerna.	134	3,47	0,65	131	3,37	0,74
Jag tycker om att prata mitt modersmål i skolan.	135	3,53	0,68	131	3,44	0,72
Jag tycker om att prata mitt modersmål utanför skolan.	137	3,66	0,62	132	3,75	0,54
Jag lär mig mycket under lektionerna.	137	3,48	0,68	127	3,35	0,81
Jag får hjälp att lära mig mitt modersmål.	133	3,67	0,53	128	3,62	0,62
Jag trivs bra i skolan överlag.	135	3,65	0,58	130	3,65	0,59
Jag trivs bra på modersmålslektionerna.	140	3,72	0,50	131	3,79	0,43
Elevers VÄLBEFINNANDE (medelvärde)	140	3,61	0,36	132	3,58	0,41

Tabell 2 för 4.4

Beskrivande analys av elevernas MOTIVATION före och efter

	T1			T2		
	N	Medel-värde	Standardavvikelse	N	Medel-värde	Standard-avvikelse
Att lära mig mitt modersmål är viktigt för mig.	138	3,75	0,50	130	3,62	0,66
Min familj vill att jag ska delta.	139	3,68	0,60	130	3,72	0,60
Jag får träffa mina vänner.	139	3,26	1,00	130	3,12	1,08
Jag vill kunna prata bra med mina släktingar.	139	3,64	0,68	129	3,52	0,80
Jag vill lära mig mer om mina rötter.	137	3,62	0,64	130	3,43	0,83
Elevers MOTIVATION (medelvärde)	139	3,59		130	3,48	

4.5 Slutsats

Projektet *Your Language Counts!* var mycket effektivt när det gällde att främja samarbete och utbyte mellan modersmållärare i olika länder. Lärarna uttryckte stor tillfredsställelse med pilotaktiviteterna, som de ansåg vara särskilt värdefulla med tanke på de fortsatta utmaningarna när det gäller tillgången till lämpligt undervisningsmaterial. Studiebesöken ansågs vara särskilt berikande och motiverande. Sammantaget betonade lärarna vikten av sitt arbete, även om de också noterade utmaningar när det gäller erkännandet och statusen för modersmålsundervisningen inom det bredare utbildningssystemet. Slutligen angav lärarna att projektet *Your Language Counts!* ökade deras professionella motivation, känsla av att vara uppskattade och övergripande inspiration.

Även om inga direkta effekter på eleverna observerades, visade eleverna hög motivation, uppskattning för sina lärare och en stark känsla av välbefinnande under modersmålslektionerna. Det understryker vikten av att upprätthålla och vidareutveckla modersmålsundervisningen.

Begränsningar i tid och resurser innebar att utvärderingen av projektet endast kunde genomföras i begränsad omfattning. Mer nyanserade analyser, i synnerhet sådana som inkluderar elevernas och föräldrarnas perspektiv, är fortfarande nödvändiga. Till exempel behövs mer uppmärksamhet på yngre elever, eftersom det nuvarande urvalet huvudsakligen representerar elever i åldern 12–16 år.

Sammantaget har projektet *Your Language Counts!* lagt en solid grund för framtida aktiviteter, projekt och forskning. Det förväntas fortsätta att inspirera till innovativa metoder inom modersmålsundervisningen.

5 INSIKTER OM DE TRE LÄNDERNA UNDER PROJEKTET

5.1 Nederländerna

Författare: Dr. Karijn Helsloot och Mara Kyrou

Pilotprojektet för *Your Language Counts!* i Nederländerna samordnades av Stichting Taal naar Keuze (TnK) och omfattade två skolor: Damstede Lyceum i Amsterdam och ISK Piter Jelles i Leeuwarden. Skolmiljön spelade en central roll i testningen, anpassningen och presentationen av metoder för undervisning i flera språk och modersmål inom gymnasieutbildningen, i synnerhet i det nederländska sammanhanget där modersmålsundervisning inte får något strukturerat ekonomiskt stöd.

Pilotprojektets implementering och effekter

Under pilotprojektet organiserades modersmålsundervisning i arabiska, persiska, somaliska, turkiska och ukrainska vid de två deltagande skolorna. Arabiska undervisades vid båda skolorna, persiska, somaliska och ukrainska erbjöds vid ISK Piter Jelles och turkiska undervisades vid Damstede. Ryska ingick inte i det nederländska sammanhanget på grund av bristande intresse från rysktalande elever.

Lektionerna fokuserade inte bara på att utveckla elevernas läs- och skrivförmåga samt ordförråd i deras modersmål, utan uppmuntrade också till språklig och kulturell reflektion genom pilotmodellens aktiviteter.

På ISK Piter Jelles är eleverna nyanlända med fokus på att stärka sina kunskaper i nederländska samt ämnen som engelska, matematik, biologi, historia och medborgarskap. Modersmålsundervisningen stödde inläringen genom att överbrygga språken och diskutera andra ämnesinnehåll. Till exempel:

- Arabisktalande elever övade sig i att översätta mellan arabiska och nederländska, utökade sitt ordförråd och förbättrade sin interkulturella förståelse.
- Ukrainska elever höll engagerande presentationer om sitt lands historia, utvecklade sina talfärdigheter,

ämneskunskaper och en stark identitetskänsla.

- Somaliska elever förberedde intervjufrågor till somaliska kamrater i Sverige som en del av ett gränsöverskridande utbyte, vilket främjade kreativitet och interkulturell nyfikenhet.
- Persisktalande elever visade hög motivation och starka språkliga färdigheter och deltog i fördjupade grammatikövningar.

På Damstede Lyceum, där eleverna vanligtvis är andra eller tredje generationens invandrare och har goda kunskaper i nederländska, låg fokus mer på interkulturell utforskning och identitet.

- Turkisktalande och arabisktalande elever skapade presentationer om deras arv och visade upp sina favoritaspekter av sin kulturella identitet.
- Språkövningarna fokuserade särskilt på att förbättra skrivförmågan.

De här varierande tillvägagångssätten speglar hur pilotmodellen av *Your Language Counts!* kan anpassas efter både nyanlända och flerspråkiga andragenerationselever, samt stödja både språkutveckling och personlig utveckling.

Det nederländska pilotprojektet stöddes av ett mångsidigt och engagerat team av pedagoger. På Damstede Lyceum var lärarna i arabiska och turkiska erfarna yrkesverksamma som redan var aktiva i *Taal naar Keuzes* språkprogram för ordinarie gymnasieutbildning. På ISK Piter Jelles var lärarna i persiska och arabiska utbildade engelskalärare som genom pilotprojektet utvecklade de pedagogiska färdigheter som krävs för att undervisa i modersmål. Detsamma gällde läraren i ukrainska, en legitimerad språklärare i engelska och tyska, som nu kunde undervisa i ukrainska som modersmål.

En särskilt anmärkningsvärd utveckling var engagemanget från den somaliska läraren, som inte hade någon tidigare erfarenhet av undervisning. Genom utbildning inom projektet och aktivt deltagande i internationellt samarbete och utbyte utvecklade han sina pedagogiska färdigheter och spelade en nyckelroll i undervisningen i somaliska. Hans resa speglar projektets potential för lärares professionella utveckling och kapacitetsuppbyggnad inom samarbetsbaserad språkundervisning.

Studiebesök

I mars 2025 arrangerade stiftelsen *Taal naar Keuze* ett studiebesök med temat *Your Language Counts!* för lärare från Sverige och Finland. Besöksgruppen besökte ISK Piter Jelles och staden Leeuwarden, samt deltog i en skolmessa på ISK Piter Jelles. Därefter reste gruppen till Amsterdam för att delta aktivt i seminariet om flerspråkighet vid Amsterdams universitet, organiserat av *Taal naar Keuze*, som samlade lärare, lingvister, beslutsfattare och lokala politiker. Besöket omfattade:

- Deltagande vid modersmålslektioner på arabiska, somaliska, ukrainska och persiska
- Interkulturella och nationella diskussioner mellan språklärare och skolledare kring genomförandet av modersmålsundervisning
- Skolmässan gav exponering och legitimitet åt de språk som talas i den internationella skolgemenskapen, liksom åt stiftelsen *Taal naar Keuze* som erbjuder språklektioner till gymnasieskolor. Mässan erbjöd:
 - Språkbingo och interaktiva frågesporter som samlade elever, familjer och lärare för att fira den språkliga mångfalden
 - Ett gemensamt språkkollage med önskningar skrivna av eleverna på deras modersmål
 - "Språkbord" för arabiska, somaliska, turkiska, ukrainska och persiska, där elever och lärare delade kulturella material, berättelser och läromedel
 - En interaktiv Mentimeter-session som fångade skolans språkliga mångfald i realtid
- Ett seminarium i Amsterdam med presentationer och diskussioner med lokala beslutsfattare gällande vikten och effekterna av inkluderande, flerspråkig utbildning.

Seminariebroschyren, som innehåller programmet och sammanfattningar av presentationerna, hittar du på **Goethe-Institut-YLC:s webbplats** och på **plattform.taalnaarkeuze.nl**. Här ges en sammanfattning:

Varför och hur ska modersmålen – här avses andra språk än det nationella språket och/eller skolspråket – ges en framträdande plats inom utbildningen? Det var temat för det här seminariet. Lärare från hela Finland och Sverige, lärare

från Leeuwarden och Amsterdam, samt forskare, beslutsfattare och chefer från Nederländerna diskuterade möjligheterna och effekterna. Slutsatserna är följande:

1. Det samhälle vi lever i består av människor med olika och flexibla identiteter. Den språkliga variation som det medför erkänns sällan som en fördel inom utbildningen. Att involvera modersmålen i utbildningen ger kognitiva och socio-emotionella fördelar för både eleverna och samhället.
2. Att integrera modersmålet i undervisningen är förenligt med barnets universella rättigheter, europeisk språkpolitik och viss europeisk nationell lagstiftning. I Finland och Sverige, liksom i europeiska och internationella skolor i Nederländerna, är modersmålet ett lagstadgat skolämne inom den ordinarie undervisningen. Den nederländska lagen om gymnasieutbildning (WVO) ger möjligheter i detta avseende, men ålägger inte utbildningsanordnare (skolor och skolstyrelser) att genomföra det. Den nederländska gymnasieutbildningen fokuserar främst på nederländska, engelska, tyska och franska, och ger sällan eleverna möjlighet att välja arabiska, kinesiska, italienska, spanska eller turkiska. För alla andra modersmål som finns i samhället, i synnerhet språk som är relaterade till tidigare koloniserade territorier, finns det inga uttryckligen angivna timmar i läroplanen.
3. Att anställa lärare och andra språkexperter inom och utanför skolorna på ett flexibelt sätt, införa onlineundervisning, reglera finansieringen på kommunal, regional och/eller nationell nivå, samt bygga upp en lämplig organisationsstruktur är alla nödvändiga förutsättningar för att nå målet: att ge modersmålsundervisningen en rättmätig plats inom utbildningen.

Några observationer från deltagarna:

En deltagande lärare från Finland sa:

"En viktig del av modersmålsundervisningen är att se till att eleverna känner sig sedda, hörda och förstådda."

En nederländsk lärare reflekterade:

"Samarbetet med erfarna kollegor från olika länder gav mig nya perspektiv och mer kreativa sätt att undervisa på. Vi har hållit kontakten även efter att projektets avslutats."

Direktören för *Taal naar Keuze*, Dr. Karijn Helsloot:

"Ta aldrig ifrån eleverna deras modersmål, i synnerhet inte under utbildningen. Som vuxna förlitar vi oss på våra modersmål för att lära oss nya språk och nya begrepp. Vi bör inte neka flerspråkiga elever samma kognitiva fördel. Det är dags att vi går bortom retoriken"

och börjar stödja implementeringen av den europeiska 2+1-språkpolitiken: det nationella språket, ett lingua franca och ett valfritt språk, t.ex. modersmålet.”

Ytterligare aktiviteter och prestationer i Nederländerna

Stiftelsen *Taal naar Keuze* genomförde en forskningsanalys av de rättsliga ramarna och den praktiska tillämpningen av modern språkpolitik inom gymnasieutbildningen i 21 europeiska länder i syfte att stärka spridningsstrategin. Analysen utfördes av Matteo Mueller-Thies och Mara Kyrou. Dessutom skapades en intressentmatris för att hantera spridningsaktiviteterna, som samlade nästan 500 kontakter bland språkexperter och beslutsfattare.

Under de senaste två åren har direktören Karijn Helsloot och Mara Kyrou från stiftelsen *Taal naar Keuze* presenterat projektet vid flera konferenser, nätverksmöten och skolbesök i Nederländerna och Belgien, till exempel:

- *Applied Linguistics Across Boundaries* av Anéla- Applied Linguistics Association, 2024 i Gent; *International Conference on Multilingualism and Language Learning* av Mercator European Research Centre, 2024 in Leeuwarden; *Language Awareness in the language classroom* av Language Learning Research Centre vid Leiden University, 2025 i Leiden; Anéla VIOT *Juniorendag*, 2025 i Utrecht; Amsterdam 750:e *Language Manifestation* den 27 oktober 2025, vid Amsterdams universitet, organiserat av *Taal naar Keuze*; den två dagar långa nationella studiekonferensen organiserad av *Samenwerkingsverband* (samarbetsorganisation för utbildning) och VO-raad (nationella rådet för gymnasieutbildning), november 2025, Elspeet; LOWAN-konferensen, november 2025 i Ede, med mera.
- Från september 2025 och framåt skickades YLC!-flygbladet, som skapats av *Taal naar Keuze* (se ***bilaga***), per post till mer än 250 intressenter i Europa. Det delades också ut till intressenter inom Nederländerna.

En viktig framgång för projektet *Your Language Counts!* i Nederländerna är att ISK Piter Jelles i Leeuwarden, efter stort engagemang från eleverna och positiv feedback från både lärare och elever, har beslutat

att fortsätta erbjuda lektioner i modersmålet även efter pilotprojektets slut. Skolans ledning ser modersmålsundervisningen som ett värdefullt sätt att öka elevernas välbefinnande och stödja och motivera deras språkutveckling, i synnerhet i den unika flerspråkiga miljön i Friesland. Skolan har uppenbarligen hittat ett sätt att täcka kostnaderna för denna utökning av läroplanen.

Slutligen har en öppen *plattform* skapats för att alla lärare i Nederländerna ska kunna hitta och dela med sig av sina egenutvecklade material, samt material som tidigare utvecklats av Studio *Taalwetenschap* och *Taal naar Keuze*.

5.2 Finland

Författare: Larissa Aksinovits

Pilotprojektet för modersmålsundervisning genomfördes under läsåret 2024–25 på flera skolor i Finland som en del av Erasmus+-projektet *Your Language Counts!*. I pilotprojektet introducerades sex olika språk: arabiska, somaliska, ryska, persiska, turkiska och ukrainska. Sex lärare i tre olika kommuner i huvudstadsområdet (Helsingfors, Esbo, Tuusula) deltog i projektet. Vissa grupper bestod endast av elever från mellanstadiet, medan andra grupper omfattade elever från både lågstadiet och mellanstadiet. Grupperna bildades av kommunerna själva. I de fall där antalet elever som var tillgängliga för modersmålsundervisning var för litet, slog man samman elever i olika åldrar och på olika nivå i samma grupp. De flesta lektionerna hölls i klassrummet, men en grupp (turkiska) undervisades helt online. I den turkiska gruppen anordnades dock även vissa fysiska möten för att öka den ömsesidiga förståelsen och kontakten mellan eleverna.

Pilotmodellen, som omfattade olika aktiviteter som syftade till att öka elevernas kulturella och språkliga självmedvetenhet och motivation, genomfördes i Finland. Det bör nämnas att pilotmodellen helt överensstämde med den nationella läroplanen för grundutbildning (2014). På så sätt kunde lärarna på ett naturligt sätt integrera pilotmodellen i sin undervisning. I Finland undervisas modersmål under två timmar, som en dubbellesson, vilket innebär att pilotprojektet gavs fördelaktiga förutsättningar jämfört med undervisningssituationen i Sverige och Nederländerna. Det fanns mer tid för att genomföra

olika aktiviteter och koppla dem till de vanliga undervisningsaktiviteterna och undervisningsstilen hos de lärare som deltog i projektet.

Tre lärare från Finland deltog i ett studiebesöksprogram i Nederländerna i mars 2025. Där fick de möjlighet att lära sig om det flerspråkiga utbildningsprogrammet i Nederländerna och träffa sina kollegor som undervisar i ukrainska, persiska och turkiska.

Feedbacken om pilotprojektet från de lärare som deltog i projektet var överväldigande positiv. De uppskattade nya utmaningar och möjligheten till professionell utveckling, internationell kommunikation och kollegialt stöd från teamet vid Uppsala universitet och från det finska teamet. En utmaning var att upprätthålla kommunikationen med lärarna, eftersom alla lärare undervisade på olika skolor och till och med i olika kommuner och ingen direktkommunikation ägde rum under pilotfasen. Därför var det viktigt att stärka kommunikationen på andra sätt, till exempel genom att skapa en separat WhatsApp-grupp och hålla regelbunden kontakt.

5.3 Sverige

Författare: Elisabeth C. Schmidt och Simeon Oxley

För att ytterligare stärka och intensifiera nätverkandet och det professionella utbytet genomfördes studiebesök i mars 2025, vilket gjorde det möjligt för några lärare att besöka sina kollegor i Uppsala (Sverige) och Leeuwarden (Nederländerna). Grupperna tillbringade 2–3 dagar tillsammans, utbytte information om organisationen av modersmålsundervisningen i Sverige, Finland och Nederländerna, satt med vid sina kollegors lektioner och initierade även ett gränsöverskridande möte mellan sina elever.

Lärare i somaliska, ukrainska och persiska från Sverige och Nederländerna träffades under studiebesöket i Uppsala. De följde med varandra under modersmålslektioner i skolorna och utbytte information om material, metoder och det svenska systemet för modersmålsundervisning. Gästerna från Nederländerna var särskilt intresserade av programmet "studiehandledning" – ett program där nyanlända elever under en längre tid får stöd av en modersmålslärare under den vanliga skoldagen. Den gemensamma svenska "fikastunden" var också en integrerad del av programmet. ("Fika" beskriver

konceptet att ta en avsiktlig paus från vardagen (arbetslivet) och till exempel dricka kaffe medan man pratar med kollegor).

EFF har aktivt engagerat intressenter genom en rad initiativ som lyfter fram flerspråkighet, inklusive projektet *Your Language Counts!*. Under senare delen av sommaren och hösten 2025 sändes podcasten "Flerspråkighet i fokus!" med fyra avsnitt på svenska eller engelska, tillägnade projektet *Your Language Counts!* som nådde en bred publik.

Inom NÄMO-nätverket, som samlar representanter från kommunala modersmålsenheter i Uppsala, Västerås, Linköping, Norrköping, Nyköping, Eskilstuna och andra orter, har EFF delat med sig av projektinsikter under halvårsvisa möten som främjar dialog om alla aspekter av modersmålsundervisning.

I april 2024 bidrog Uppsala kommun, EFF-ledare och Simeon Oxley också till SETT-mässan, den nordiska mässan för innovativt och livslångt lärande, med presentationer om studievägledning, modersmålsundervisning och projektet *Your Language Counts!*.

I oktober 2024 höll Simeon Oxley en presentation om studievägledning, modersmål och projektet *Your Language Counts!* på UKUS (Uppsala kopplar upp sig). I oktober 2024 välkomnade EFF också en delegation från den japanska avdelningen för globala mänskliga resurser vid Tokyo Metropolitan Board of Education. Syftet med besöket var att få en djupare förståelse för det svenska utbildningssystemet och banbrytande initiativ för invandrare och flyktingar. Här delade EFF information om projektet *Your Language Counts!*. Simeon Oxley presenterade också projektet vid ECER-konferensen i Belgrad med fokus på att uppmuntra och möjliggöra för lärare att arbeta transnationellt.

6 REKOMMENDATIONER FÖR EN EUROPEISK MODELL FÖR MODERSMÅLS-UNDERSVNING

6.1 Främja professionell utveckling för modersmåls lärare genom transnationellt samarbete

Författare: Dr. Tatjana Atanasoska

När man anordnade mötena och samtalen mellan olika lärare och språk var det viktigt att vara medveten om omständigheterna och om de varierande kommunikationsmöjligheter som föreligger i en transnationell och flerspråkig grupp. Som nämnts i **kapitel 3** krävde beslutet att använda engelska som lingua franca när alla träffades, och det faktum att *pilotplanen* endast presenterades på engelska, noggrant övervägande. Implementeringsfasen visar att gränsöverskridande samarbete mellan lärare erbjuder värdefulla nya perspektiv för deras undervisningspraktik. Det fördjupade också kontakten och utbytet mellan de 18 lärarna, inom och utanför de sex olika språken.

F. U.: "De kollegorna jag huvudsakligen pratar med är andra lärare i ukrainska från Sverige och Nederländerna. Det var en bra erfarenhet eftersom modersmålsundervisningen ser annorlunda ut i Sverige och Nederländerna. Deras sätt att undervisa i ukrainska skiljer sig avsevärt från hur det görs i Finland. Det var intressant att dela med sig av erfarenheterna från respektive land."

Lärarna uppskattade utbytet av pedagogiska idéer och insikter om modersmålsundervisning i olika nationella sammanhang, och beskrev upplevelsen som "unik" och en "milstolpe". Projektet gav ett positivt fokus bland upplevda utmaningar (till exempel budgetnedskärningar). Det förbättrade lärarnas yrkesutövning och erbjöd användbara pilotaktiviteter. I utvärderingen rapporterade lärarna att projektet *Your Language Counts!* fått dem att känna sig inspirerade, motiverade och professionellt uppskattade.

F. R.: "Jag tycker att situationen för modersmålsundervisning är ganska dålig just nu, främst på grund av högerpopulismen och högerregeringarna. Men projektet distraherade på sätt och vis från dessa negativa idéer och tankar. Ja, det var verkligen motiverande att delta i projektet!"

Implementeringsfasen visar att möjligheten för lärare att samarbeta över nationsgränser, i större grupper och inom specifika språkgrupper, ger lärarna nya perspektiv som de kan tillämpa i sin undervisning. Studentbrevväxlingen öppnade möjligheten till kontakt och utbyte mellan elever i samma modersmål i olika länder.

S. S.: "Aktiviteter. Dessa aktiviteter är nya för oss. Den jag gillade mest var brevväxlingsaktiviteten som vi skapade själva och som tog lång tid. Jag menar, verkligen lång tid. Mer än tio lektioner. Det var det bästa vi gjorde under hela projektet. Det bästa av allt. Tror jag. Vi pratar en hel del... Alla tre [somaliska] lärare, och eleverna, deltog i det här [brevskrivnings] projektet. Föräldrarna var också med. Det var ett stort projekt för den somaliska [modersmålsundervisningen]."

Modersmålsundervisning är något mycket komplext, delvis beroende på en stor språklig mångfald, kombinerat med variationer i nationella och institutionella förhållanden. *Pilotplanen* är därför inte avsedd att fungera som en fast lärobok eller läroplan. Tanken är att den ska användas som en flexibel resurs som kan stödja modersmåls lärare med olika lång erfarenhet av yrket, komplettera befintliga läroplaner eller utgöra en grund i de fall där det inte finns någon. De deltagande lärarna gav positiv feedback på aktiviteterna och betonade att de hade bidragit till deras professionella utveckling.

S.P.: "Jag har lärt mig väldigt mycket. Jag har fått en viss uppfattning om aktiviteterna, och jag har fått besöka andra länder och träffa lärare som arbetar där. Allt var väldigt – jag är väldigt, väldigt glad över att jag faktiskt kunde vara en del av det här projektet och över hur projektet [genomfördes]. Väldigt, väldigt glad."

Pilotplanen syftar till att skapa utrymme för modersmåls lärare att ägna sig åt reflekterande praktik. Den erbjuder metoder, snarare än enkla svar, vilket beror på modersmålsundervisningens komplexitet. Även om *pilotplanen* inte är ett heltäckande utbildningsverktyg, kan den ge lärarna en gemensam grund för att utvärdera och utveckla sin undervisning. Den här *handboken* och *pilotplanen* kan potentiellt användas av utbildningsinstitutioner, men också internt av skolor eller enskilda lärare som önskar utveckla sin undervisningspraktik. De reflekterande frågorna i slutet av varje avsnitt av *pilotplanen* och de frågor som används för att utvärdera aktiviteterna kan utgöra grunden för att utveckla undervisningen. Lärarna rapporterade att de skulle fortsätta använda både de befintliga och de nyutvecklade aktiviteterna i sin framtida undervisning. De betraktade pilotprojektet och dess fyra perspektiv som en användbar referenspunkt för (framtida) undervisning.

S. T.: ***"Enligt min mening var aktiviteterna i projektet mycket viktiga. De utgör ett värdefullt material som kan användas i undervisningen. De var också inspirerande. Teorierna också. De inspirerade mig till att skapa nya aktiviteter."***

Projektet *Your Language Counts!* var mycket effektivt när det gällde att främja samarbete och utbyte mellan modersmåls lärare i olika länder. Lärarna uttryckte hög tillfredsställelse med pilotaktiviteterna och studiebesöken. Sammantaget angav lärarna att projektet *Your Language Counts!* bidrog till ökad motivation, till inspiration och till en känsla av att vara uppskattade.

6.2 Färdplanen

Författare: Dr. Karijn Helsloot och Mara Kyrou

Färdplanen för *modersmålsundervisning* syftar till att ge intressenter, såsom beslutsfattare och utbildningspartner, de nödvändiga förutsättningar som krävs för att införa modersmålsundervisning i EU:s medlemsstater. Färdplanen har utarbetats som en del av projektresultat nummer 4 och har som främsta mål att öka medvetenheten, både på gräsrotsnivå och på politisk nivå, om betydelsen och fördelarna med modersmålsundervisning. *Färdplanen* är resultatet av ett samarbete som

utvecklats tillsammans med intressenter under hela projektets löptid. Den har formellt presenterats för beslutsfattare under *YLC-konferensen* och erbjuder insikter och rekommendationer som härrör från forskning och intressenters engagemang. Genom att beskriva viktiga strategier och lyfta fram bästa praxis syftar *färdplanen* till att underlätta välgrundade beslut och driva på politiska initiativ för att främja modersmålsundervisning inom hela EU.

Färdplanen bygger på principen att alla europeiska medborgare ska kunna kommunicera på minst tre språk, inklusive sitt modersmål och två andra språk. Genom att stötta den språkliga mångfalden i Europa stärker man den ömsesidiga förståelsen och värnar om olika kulturer.

De nationella skolsystemen ansvarar för språkinläringen, med hänvisning till modersmålet som anses vara det dominerande språket. Modersmålet omfattar dock även icke-dominerande språk. Därför bör skolorna ta till sig alla elevers modersmål, oavsett om eleverna har växt upp med majoritetsspråket eller inte. Fördelarna med flerspråkighet bör komma alla medborgare till del på lika villkor. *Färdplanen* bidrar till att omsätta det här målet i praktiken. Den visar upp modeller för lärarsamarbete och skolorganisation, juridiska och finansiella förfaranden samt resurser och resultat:

- Rättsliga och politiska ramverk
- Skolorganisation och integration
- Budget och ekonomi
- Samarbete med familjer och samhälle
- Modersmål i skolan
- Lärarsamarbete och fortbildning
- Undervisningsresurser

Färdplanens struktur presenteras som en serie klickbara rubriker på projektets webbplats, vilket gör det möjligt för användarna att utforska varje område på djupet. Underrubriker och länkar leder vidare till relaterade resurser som exempelvis *handboken*, *projektutvärderingen* och *plattformarna* som visar praktiska tillämpningar.

Stiftelsen *Taal naar Keuze* har utvecklat *färdplanen* som ett omfattande, policybaserat navigeringsverktyg för lärare, beslutsfattare och samhällen som vill integrera modersmålsundervisning i den allmänna skolan, inom ramen för den europeiska flerspråkighetspolitiken.

6.3 Projektets inverkan och ytterligare perspektiv på modersmålsundervisning

Författare: Sabine Brachmann-Bosse

Projektet *Your Language Counts!* har visat vilken viktig roll modersmålsundervisningen spelar för att stödja flerspråkiga elevers akademiska framgång, identitetsutveckling och allmänna välbefinnande. Genom att främja samarbete mellan lärare i Sverige, Finland och Nederländerna skapades **YLC Teacher Network** för att möjliggöra professionellt utbyte och innovation. Lärarna uppgav att de kände sig inspirerade, motiverade och professionellt uppskattade, och betonade vikten av transnationellt samarbete och av att dela pedagogiska resurser. Implementeringen av *pilotplanen* och de åtföljande lärarmötena visade sig vara en milstolpe för modersmålsundervisningen. Dessa aktiviteter uppmuntrade till reflekterande undervisningsmetoder och tillhandahöll anpassningsbara resurser för olika utbildningssammanhang. Utvärderingsresultaten understryker att lärarna inte bara drog nytta av nya didaktiska idéer, utan också utvecklade en starkare känsla av gemenskap och fick ett större professionellt självförtroende. Dessutom bidrog projektet till att öka medvetenheten om språklig mångfald genom informationsspridning och samhällsengagemang i alla tre länderna.

Trots dessa framsteg är utmaningarna för modersmålsundervisning i Europa fortfarande betydande. I många länder är modersmålsundervisningen inte integrerad i de formella utbildningssystemen, vilket innebär att den är beroende av frivilliga initiativ eller insatser från samhället. Budgetnedskärningar och politiska förändringar, såsom uppkomsten av populistiska rörelser, leder ofta till minskat stöd för flerspråkig utbildning. Det saknas också standardiserad lärarutbildning och resurser, vilket begränsar kvaliteten på modersmålsundervisningen. Dessutom fortsätter språklig diskriminering och missuppfattningar om flerspråkighet att hota bevarandet av modersmålet, vilket påverkar elevernas identitet och utbildningsmöjligheter. Projektet har dock visat att positiva utvecklingar är möjliga: växande nätverk av engagerade lärare, innovativa undervisningsresurser och ökad medvetenhet hos allmänheten utgör en stark grund för framtida framsteg.

Resultaten av det här projektet visar på flera viktiga perspektiv för framtida modersmålsundervisning i Europa. För det första finns det ett behov av att integrera modersmålsundervisningen på ett mer systematiskt sätt i den nationella utbildningspolitiken, för att på så vis säkerställa lika möjligheter för flerspråkiga elever. För det andra bör lärarutbildningsinstitutionerna införliva modersmålsundervisningsmetoder och resurser, såsom *pilotplanen*, i sina program. För det tredje kan fortsatt gränsöverskridande samarbete och nätverkande mellan lärare stärka utbytet av bästa praxis och främja innovation inom flerspråkig utbildning.

I slutänden är modersmålsundervisning inte bara en utbildningsfråga, utan en fråga om rättvisa och inkludering. För att upprätthålla och utvidga modersmålsundervisningen i hela Europa krävs gemensamma insatser från beslutsfattare, skolor och samhällen. De erfarenheter och rekommendationer som presenteras i den här *handboken* syftar till att tjäna som grund för dessa framtida utvecklingar.

REFERENSER

- Atanasoska, T. (Ed.), Brachmann-Bosse, S. (Ed.), E. C. Schmidt (Ed.)** (2026). *Your language counts! Handbook for teachers, school principals and educators in a multilingual world*. <https://www.goethe.de/prj/ylc/en/mtl.html>
- Agirdag, O. & Vanlaar, G.** (2018). Does more exposure to the language of instruction lead to higher academic achievement? A cross-national examination. *International Journal of Bilingualism*, 22(1), 123–137.
- Ayten, A. & Atanasoska, T.** (2020). "Turkish is a Stepchild". A Case Study of Language Policies in North Rhine Westphalia, Germany. *Heritage Language Journal*, 17(2), 156–178. <https://doi.org/10.46538/hlj.17.2.3>
- Benmamoun, E., Montrul, S., and Polinsky, M.** (2013). Heritage languages and their speakers: opportunities and challenges for linguistics. *Theoretical Linguist.* 39, 129–181. <https://doi.org/10.1515/tl-2013-0009>
- Berry, J. W. & Sabatier, C.** (2010). Acculturation, discrimination, and adaptation among second generation immigrant youth in Montreal and Paris. *International Journal of Intercultural Relations*, 34(3), 191–207. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2009.11.007>
- Bezioglu-Göktolga, I. & Yagmur, K.** (2018). Home language policy of second-generation Turkish families in the Netherlands. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 39(1), 44–59.
- Bohnacker, U.** (2023). Sweden's multilingual language policy through the lens of Turkish-heritage family language practices and beliefs. *International Journal of the Sociology of Language*, 283, 77–111. <https://doi.org/10.1515/ijsl-2022-0059>
- Bohnacker, U., Wehbe, P., Daravigka, K. & Haddad, R.** (2025). Arabic heritage language education in Sweden: Opportunities and challenges. *European Educational Research Journal*. <https://doi.org/10.1177/14749041251318150>
- Bonk, K., Dağ, G. E., Knappik, M. & Sánchez Linz, V.** (2025). „Also ich weiß nicht, ob das jetzt nur bei mir so ist.“ Die (Nicht-)Besprechbarkeit von Linguizismuserfahrungen als Resultat epistemischer Gewalt. *MPZD*, 4, 29–64. <https://doi.org/10.25365/mpzd-2025-4-3>
- Bozdağ, Ç. & Karakasoğlu, Y.** (2024). Multilingual media repertoires of young people in the migration society: A plea for a language and culture-aware approach to media education. *Global Studies of Childhood*, 14(4), 448–461. <https://doi.org/10.1177/20436106241280754>
- Çınar, D.** (ed) (1998). *Gleichwertige Sprachen? Muttersprachlicher Unterricht für die Kinder von Einwanderern*. Wien: Studienverlag Innsbruck.
- Comellas, P., Junyent, M. C., Cortés-Colomé, M., Barrieras, M., Monrós, E. & Fidalgo, M.** (2014). *Què hem de fer amb les llengües dels alumnes a l'escola? Un estudi de representacions lingüístiques a l'Anoia*. [What should we do with the languages of the students at school? a study of linguistic representations in Anoia]. Horsori.
- Cushing, I.** (2022). Word rich or word poor? Deficit discourses, raciolinguistic ideologies and the resurgence of the 'word gap' in England's education policy. *Critical Inquiry in Language Studies*, 0(0), 1–27. <https://doi.org/10.1080/15427587.2022.2102014>
- De Angelis, G.** (2011). Teachers' beliefs about the role of prior language knowledge in learning and how these influence teaching practices. *International Journal of Multilingualism*, 8(3), 216–234. <https://doi.org/10.1080/14790718.2011.560669>
- De Houwer, A.** (2021). *Bilingual Development in Childhood*. Cambridge University Press.
- Dirim, İ. & Pokitsch, D.** (2018). (Neo-)Linguizistische Praxen in der Migrationsgesellschaft und ihre Bedeutung für das Handlungsfeld Deutsch als Zweitsprache. In: *OBST (Osnabrücker Beiträge zur Sprachtheorie)* 2018.
- Dirim, İ., Knappik, M & Thoma, N.** (2018). Sprache als Mittel der Reproduktion von Differenzordnungen. In İ. Dirim & P. Mecheril (eds.): *Heterogenität, Sprache(n), Bildung: Die Schule der Migrationsgesellschaft*. Bad Heilbrunn: UTB, 51–62.
- Duff, P. A.** (2015). Transnationalism, Multilingualism, and Identity. *Annual Review of Applied Linguistics*, 35, 57–80. doi.org/10.1017/S026719051400018X
- Finnish National Agency for Education.** (2014). *National Core Curriculum for Basic Education*. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetusuunnitelman_perusteet_2014.pdf

Finnish National Agency for Education. (2024). *Database of Students of a Migrant Origin Participating in Home Language Classes*. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/oman-aidinkielen-opetus>

Flubacher, M.-Ch. & Hägi-Mead, S. (2024). Perspektiven auf den Muttersprachlichen Unterricht: Marginalisierung, Unsicherheit und komplexe Kehrseiten. In S. Guldenschuh, M. Weichselbaum, M. Döll, A. Gouma & İ. Dirim (eds.): *Migrationspädagogische Perspektiven auf den erst-/herkunfts-/mutter-sprachlichen Unterricht*. Springer VS, 73-100.

Ganuza, N. & Hedman, C. (2015). Struggles for legitimacy in mother tongue instruction in Sweden. *Language and Education*, 29(2), 125–139. <https://doi.org/10.1080/09500782.2014.978871>

Gogolin, I. (2021). Multilingualism: A Threat to Public Education or a Resource in Public Education? European Histories and Realities. *European Educational Research Journal*, 20(3), 297-310.

Guldenschuh, S. & Döll, M. (2024). Migrationspädagogische Perspektiven auf das Berufsalltagserleben und die professionelle Selbstwahrnehmung von Lehrkräften des ersstsprachlichen Unterrichts in Österreich. In S. Guldenschuh, M. Weichselbaum, M. Döll, A. Gouma & İ. Dirim (eds.): *Migrationspädagogische Perspektiven auf den erst-/herkunfts-/mutter-sprachlichen Unterricht*. Springer VS, 53-72.

Haukås, Å. (2016). Teachers' beliefs about multilingualism and amultilingual pedagogical approach. *International Journal of Multilingualism*, 13(1), 1–18. <https://doi.org/10.1080/14790718.2015.1041960>

Hélot, C. & Laoire, M. Ó. (eds.) (2011). *Language Policy for the Multilingual Classroom: Pedagogy of the Possible*. Bristol, England: Multilingual Matters.

Helsloot, K. (2020). Taal naar keuze: Meer talen in het voortgezet onderwijs. *Levende Talen Magazine*, 107(6), 22-26.

Hogeschool Utrecht. (n.d.). *Multilingual Voices in STEM Education (Multi-STEM)*. Retrieved December 18, 2025, from <https://www.hu.nl/onderzoek/projecten/multilingual-voices-in-stem-education>

Hollebeke, I., Dekeyser, G. N. M., Caira, T., Agirdag, O. & Struys, E. (2022). Cherishing the heritage language: Predictors of parental heritage language maintenance efforts. *International Journal of Bilingualism*, 27(6), 925-941. <https://doi.org/10.1177/13670069221132630> (Original work published 2023).

Johnson, D. C. & Johnson, E. J. (2015). Power and agency in language policy appropriation. *Language Policy*, 14(3), 221–243. <https://doi.org/10.1007/s10993-014-9333-z>

Khan, K. & Gallego-Balsà, L. (2021). Racialized trajectories to Catalan higher education: Language, antiracism and the “politics of listening”. *Applied Linguistics*, 42, 1083–1096. <https://doi.org/10.1093/applin/amab055>

Liu, Y. & Evans, M. (2016). Multilingualism as legitimate shared repertoires in school communities of practice: Students' and teachers' discursive constructions of languages in two schools in England. *Cambridge Journal of Education*, 46(4), 553–568. <https://doi.org/10.1080/0305764X.2015.1091441>

Mäkelä, T. (2007). Miksi äidinkieli tarvitsee tukea? In S. Latomaa (ed.): *Oma kieli kullaa kallis. Opas oman äidinkielen opetukseen*. Opetushallitus, 14-16. <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/oma-kieli-kullan-kallis>

Melo-Pfeifer, S. (2015). Multilingual awareness and heritage language education: children 's multimodal representations of their multilingualism, *Language Awareness*. <https://doi.org/10.1080/09658416.2015.1072208>

Menken, K. & García, O. (Eds.). (2010). *Negotiating language policies in schools: Educators as policymakers*. Routledge.

Portes, A. & Hao, L. (1998). E Pluribus Unum: Bilingualism and loss of language in the second generation. *Sociology of Education*, 71(4), 269–294.

Reath Warren, A. (2017). *Developing multilingual literacies in Sweden and Australia : Opportunities and challenges in mother tongue instruction and multilingual study guidance in Sweden and community language education in Australia*. PhD dissertation, Department of Language Education, Stockholm University.

Reilstab, Daniel H. (2021). *Legitime Sprachen, legitime Identitäten. Interaktionsanalysen im spätmodernen „Deutsch als Fremdsprache“-Klassenzimmer*. Bielefeld: transcript (Interkulturalität. Studien zu Sprache, Literatur und Gesellschaft; 21).

Retortillo, Á. & Rodriguez, H. (2010). Estrategias de aculturación y adaptación psicológica en un grupo de inmigrantes [Acculturation strategies and psychological adaptation in a group of immigrants]. *Apuntes de Psicología*, 28(1), 19–30.

Rosa, J. & Flores, N. (2017). Unsettling race and language: Toward a raciolinguistic perspective. *Language in Society*, 46(5), 621-647.

Sáenz-Hernández I, Petreñas C, Lapresta-Rey C, Ubalde J. (2023). 'They speak Arabic to make teachers angry': high-school teachers' (de) legitimization of heritage languages in Catalonia. *Linguistics and Education*. <https://doi.org/10.1016/j.linged.2023.101232>

Sáenz-Hernández, I., Lapresta-Rey, C., Petreñas, C. & Ianos, M. A. (2022). When immigrant and regional minority languages coexist: linguistic authority and integration in multilingual linguistic acculturation. *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 25(8), 2774–2787. <https://doi.org/10.1080/13670050.2021.1977235>

Salö, L., Ganuza, N., Hedman, C. & Karrebæk, M. S. (2018). Mother tongue instruction in Sweden and Denmark. *Language Policy*, 17(4), 591–610. <https://doi.org/10.1007/s10993-018-9472-8>

Sevinç, Y. & Dewaele, J.-M. (2016). Heritage language anxiety and majority language anxiety among Turkish immigrants in the Netherlands. *International Journal of Bilingualism*, 22(2), 159-179. <https://doi.org/10.1177/1367006916661635>

Skolverket. (2022). *Kommentarmaterial till kursplanen i modersmål utom nationella minoritetsspråk – grundskolan*. <https://www.skolverket.se/getFile?file=9798>

Soehl, T. (2016). But do they speak it? The intergenerational transmission of home-country language in migrant families in France. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 42(9), 1513–1535.

SOU 2019:18. För flerspråkighet, kunskapsutveckling och inkludering. Modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål. <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2019/05/sou-201918/>

Spetz, J. (2014). *Debatterad och marginaliserad: Perspektiv på modersmålsundervisningen*. Reports from the Language Council of Sweden 6. Stockholm: The Language Council of Sweden.

Tseng, V. & Fuligni, A. J. (2000). Parent-adolescent language use and relationships among immigrant families with east Asian, Filipino and Latin American backgrounds. *Journal of Marriage and the Family*, 62(2), 465–476. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2000.00465.x>

Usanova, I., Schnoor, B. & Gogolin, I. (2023). Mehrsprachigkeit, digitale Praxis und Schreibfähigkeit. *Unterrichtswissenschaft*, 51, 199–220. <https://doi.org/10.1007/s42010-023-00165-2>

Weichselbaum, M. & Gouma, A. (2022): Zwischen Anerkennung und Abwertung. Der muttersprachliche Unterricht in Österreich. *SchulVerwaltung aktuell*, 5, 149-151.

Weichselbaum, M., Gouma, A. & Dirim, İ. (2024). „Wir sind immer Außenseiter“. Spannungsverhältnisse im Berufsalltag von Lehrkräften des muttersprachlichen Unterrichts. In S. Guldenschuh, , M. Weichselbaum, M. Döll, A. Gouma & İ. Dirim (eds.): *Migrationspädagogische Perspektiven auf den erst-/herkunfts-/mutter-sprachlichen Unterricht*. Springer VS.

Woerfel, T., Olfert, H., Lialiou, I. & Gürsoy, E. (2025). Forschung zu Herkunftssprachen und Herkunftssprachlichem Unterricht in Deutschland: Das Projekt HSU-Interregio. *Zeitschrift des Zentrums für Mehrsprachigkeit und Integration Köln*, 18-19.

BILAGA — UNDERVISNINGSMATERIAL

Material som utvecklats av lärare under projektet: Här är ett urval av material som producerats och testats under projektet.

Nowruz runt om i världen: Ett projekt för festivalfirande

av Faraz Roshanizand

Lärarens kommentar

Jag inspirerades att skapa den här aktiviteten eftersom själva projektet var djupt motiverande. Det erkände vikten av vårt kulturarv och bekräftade på nytt att våra traditioner och identiteter verkligen spelar roll. Det påminde mig om att vår kultur inte bara är värdefull utan också ett kraftfullt verktyg för lärande och kontakt. Jag inspirerades också direkt av aktiviteterna som presenterades under projektet, såväl som av de kreativa och meningsfulla aktiviteter som mina kollegor utvecklade. Tillsammans uppmuntrade dessa erfarenheter mig att designa något som hyllar Nowrouz samtidigt som det hjälper elever att engagera sig i persiska språket på ett autentiskt och glädjefyllt sätt.

Sammanhang

Detta projekt knyter an till teman identitet (utforskar persiskt kulturarv och dess globala firanden) och kunskap (historia, traditioner, mat, konst och mångkulturalism). Eleverna kommer att lära sig om Nowruz (persiskt nyår) och hur det firas i Iran och andra länder.

Syfte

Huvudsyftet med denna aktivitet är att utveckla:

- Språkkunskaper: Läsning (undersökning av Nowruz-traditioner), skrivande (manuskript och beskrivningar), tala (presentationer på persiska), lyssnande (kamratfeedback).
- Akademiska färdigheter: Informationssökning, samarbete, tidshantering, kreativitet.
- Kulturella färdigheter: Att koppla samman med persiska traditioner och jämföra globala firanden.

Utmaning adresserad: Eleverna saknar ofta ordförråd relaterat till kulturella ritualer (t.ex. haft-sin, sabzeh) och har svårt att diskutera dem på persiska. Det här projektet bygger upp självförtroende genom strukturerade, stöttade uppgifter.

Innehåll

Aktiv brainstorming (vecka 1):

- Eleverna brainstormar vad de vet om Nowruz: symboler (haft-sin), mat (sabzi polo), ritualer (att hoppa över eld) och globala firanden (t.ex. i Afghanistan, Tadzjikistan eller diasporasamhällen).
- Läraren sammanställer idéerna till en huvudlista och delar den med klassen.

Gruppbildning och ämnesindelning (vecka 2)

- Grupper om 3–4 elever väljer underämnena (t.ex. Nowruz historia, traditionell mat, Nowruz i olika länder, symboler och deras betydelser).
- Varje elev väljer en specifik uppgift (t.ex. forskare, illustratör, manusförfattare, presentatör).

Forskning och skapande (veckor 3–4)

- Eleverna samlar information, skriver korta persiska texter och samlar/ritar visuella element (t.ex. teckningar av haft-sin-bord, foton av Nowruz-danser).
- Grupperna skapar en digital poster (med hjälp av verktyg som Canva eller PowerPoint) eller ett fysiskt collage med text och bilder.

Festivalvideopresentation (vecka 5)

Grupperna filmar en 3–5 minuter lång "Nowruz-festguide" på persiska. De kan:

- Demonstrera en ritual (t.ex. att sätta haft-sin).
- Laga ett enkelt Nowruz-mellanmål (t.ex. ajil-mix) medan du beskriver stegen på persiska.
- Rollspela en familj som firar Nowruz.

Alternativt kan eleverna spela upp innehållet i sina videor i klassrummet.

Form

- Grupparbete: Blandade grupper med olika förmågor säkerställer samarbete.
- Varaktighet: 4–5 veckor (1–2 lektioner per vecka).

Justeringar

Differentiering:

- Nybörjarelever: Fokusera på visuella element, enkla meningar eller voice-over-stöd.
- Avancerade studenter: Skriv detaljerade manus eller led presentationer.
- Blyga elever: Hantera roller bakom kulisserna (redigering, konstverk).

Teknisk support: Tillhandahåll mallar för affischer eller manus för att minska kognitiv belastning.

Värdering

Framgångar:

- Motiverade elever uppskattade den kreativa blandningen av kultur, mat och teknik.
- Elever på lägre nivå engageras genom praktiska uppgifter (ritning, matlagning).

Utmaningar:

- Vissa grupper behövde extra tid för research eller videoredigering.
- Några elever förlitade sig på engelska för komplexa idéer; läraren tillhandahöll persiska ordlistor som stöd.
- Videoredigering kan vara utmanande; därför är det ett annat alternativ för eleverna att spela upp videos innehåll om de väljer att göra det.

Varför detta fungerar

- Engagemang: Kombinerar kultur, kreativitet och teknologi (videor, digitala affischer).
- Språkutveckling: Återanvänder viktigt ordförråd i flera sammanhang.
- Förbindelse: Eleverna delar sitt arbete med familjer eller skolgemenskapen, vilket stärker deras kulturella identitet.

Utforska ditt land

Att göra en videopresentation om ditt land

av Larissa Aksinovits

Sammanhang

Projektet är sammankopplat med teman identitet (multikulturell identitet, känslan av tillhörighet och att vara stolt över den plats man bor på) och kunskap (olika kunskapsområden - historia, geografi, konst och kultur)

Syfte

Att utveckla följande akademiska färdigheter: läsning, skrivning, tal, lyssnande, informationssökning, planering och tidshantering, grupparbete och samarbete. Det är oftast en utmaning för elever i hemspråksklassen att tala/skriva om frågor som rör den allmänna kulturen, historia, geografi och högtider, eftersom de brukade tala om dessa frågor på undervisningsspråket (finska i vårt fall) och har svårt att övergå till sitt modersmål eftersom de saknar ordförråd.

Innehåll

- Aktiv brainstorming: eleverna ombeds samla och skriva ner idéer om intressanta saker om Finland: nationella symboler, historia, människor, uppfinningar, mat, platser, litteratur, sport.
- Läraren samlar ihop listorna och sammanställer idéerna till en övergripande lista som lämnas ut till eleven under nästa lektion.
- Eleverna delas in i grupper (eller stannar kvar i samma grupper som i föregående lektion), fem saker för informationssökning var. De måste förhandla med varandra och komma överens om att dela upp ämnena så att varje elev har ett annat ämne. Lite hjälp från läraren kan behövas.
- Eleverna fortsätter med informationssökning och skriver ner anteckningar om sina ämnen. De söker också efter bilder för att illustrera sina skrivna texter eller ritar bilderna själva. Läraren skriver ut bilderna om det behövs.
- Affischer tillverkas i nästa steg (aktiviteterna innebär att limma texter och bilder, designa affischen)
- En videopresentation görs som sista steg. Eleverna läser sin text en gång till och sedan kan de gå till en lugn plats i skolbyggnaden för att göra en videopresentation med sina telefoner.

Det är realistiskt att ta hänsyn till att projektet tar 4–5 veckor att slutföra.

Form

Grupparbete

Justeringar

Studenter på alla olika nivåer kan delta. De som inte pratar mycket kan fortfarande delta i grupparbetet och lyssna eller agera videooperatör.

Värdering

Det var en rolig aktivitet för eleverna. Även inte alltför motiverade elever deltog (skrev dock väldigt korta texter). Vissa elever var väldigt snabba på att söka information, skriva texter och göra en video. För vissa grupper tog det flera timmar längre tid att slutföra projektet. De "långsammare" kategorierna: mycket kreativa elever i samma grupp hade många idéer att diskutera och spänningen var för stor för att hantera; grupper med några långsammare eller mindre motiverade elever, som saktade ner gruppens aktiva framsteg.

Aktivitet för att byta brev

av Tuba Araman

Denna aktivitet organiserades av lärarna Tuba Araman och Selçuk Kirbaç tillsammans med sina elever.

Vi höll en brevaktivitet mellan våra elever i Finland och Sverige. Först förklarade vi för eleverna att vi planerade en korrespondensaktivitet inom ramen för vårt projekt. Sedan ombads de att berätta om sina lektioner, skolor, hobbyer, livet, naturen, kulturen och modersmålskursen i brevet. Varje elev skrev ett brev till eleven i det andra landet. Kommunikationen skedde via lärarnas e-postadresser.

Även om kommunikationen skedde digitalt i den här aktiviteten påmindes eleverna om den traditionella brevskrivningsfärdigheten i termer av kultur. Dessutom hade studenter som bor i ett annat land, talar turkiska och går på turkiska kurser kulturell och social interaktion. De skrev vackra meningar i språkliga, emotionella och kulturella termer.

Betoningen på den fred och tillit de kände i sitt eget land och vikten av respekt i breven var slående. De vackra egenskaperna hos elevernas karaktärer och känslorna i deras sinnen återspeglades i meningarna och var lovande. Det var en nyttig och vacker aktivitet.

Artiga fraser

av Selçuk Kirbaç

Sammanhang

Den här aktiviteten belyser vikten av artighetsfraser som en brygga mellan språk och kultur.

Syfte

Syftet med den här aktiviteten är att introducera eleverna till artighetsfraser som spelar en viktig roll i det turkiska ordförrådet, att lyfta fram betydelsen av dessa ord på turkiska och att förklara hur dessa fraser återspeglar turkisk kultur i språket.

Innehåll

Denna aktivitet planerades och genomfördes under två lektioner. I den första lektionen introducerades eleverna genom konkreta exempel till de sammanhang där dessa fraser vanligtvis används på turkiska. Det betonades att dessa uttryck ofta innehåller metaforer, och vikten av att förstå och behärska dessa metaforiska uttryck förklarades ingående. Dessa fraser, som fungerar som ett tydligt exempel på sambandet mellan språk och kultur, har en central plats i det turkiska språket och har ett brett användningsområde.

Turkiska har ett rikt ordförråd för att formulera sig i olika situationer, såsom när man hälsar på gäster, under måltider, vid sjukdom, vid dödsfall, under resor, under förlossning och många andra vardagliga situationer. Ett exempel är när en älskad gäst anländer för att bo hos dig, och när de går säger du: "Må Gud återförener er." Detta uttryck är naturligtvis metaforiskt och syftar på en önskan om en framtida återförening. Det är viktigt att använda sådana uttryck korrekt och i lämpligt sammanhang.

För att hjälpa eleverna att förstå detta skrev jag ner dessa artighetsfraser och förklarade deras betydelse i klassrummet. Jag skapade också olika scenarier som eleverna kunde arbeta med och uppmuntrade dem att identifiera de ord som kunde användas i dessa specifika situationer. Tillsammans diskuterade vi alternativen och försökte hitta de mest lämpliga uttrycken. Jag varierade och ökade antalet scenarier för att fördjupa elevernas

förståelse för när dessa uttryck bör användas.

Som en uppföljning gav jag eleverna en lista med ord som vanligtvis används i vardagen och gav förklaringar till dessa termer. I nästa lektion delade jag ut frågor som jag hade förberett om dessa uttryck och vad som kunde sägas i olika situationer. Eleverna ombads att svara på frågorna, och vi diskuterade de rätta svaren tillsammans.

Form

Två veckors klassarbete

Justeringar

Denna studie kan tillämpas på olika grupper.

Värdering

Denna aktivitet gav eleverna värdefulla insikter i språk, kultur och förhållandet mellan de två. Jag lade märke till att många elever antingen inte använde eller var bekanta med artighetsfraser som har en central plats i det turkiska språket. Jag insåg att vissa av dessa uttryck saknar direkt motsvarighet på svenska, vilket gör det svårt för eleverna att använda dem korrekt. Jag observerade också att eleverna hade svårt att förstå koncepten bakom dessa uttryck. Eftersom dessa uttryck inte finns i svenskan är det ofta svårt för elever att visualisera dem för sig. Eftersom de använder svenska i sina dagliga liv saknar de samma kulturella sammanhang i vilket de kan tillämpa dessa turkiska uttryck.

En annan utmaning var att eleverna hade svårt att använda abstrakta uttryck. För många var det svårt att använda metaforer och integrera dem i sitt tal, särskilt eftersom deras användning av modersmålet ofta är begränsad till konkreta och vardagliga sammanhang. Samtidigt gav denna aktivitet eleverna en värdefull möjlighet att lära sig mer om sin egen kultur genom att förstå dessa uttryck, som är en integrerad del av turkisk kultur. Exempel på sådana uttryck relaterar till gästkultur, matkultur, traditioner kring födelse och död, samt speciella dagar och högtider. Dessa kulturella uttryck finns i överflöd på turkiska och var något som eleverna fick chansen att bekanta sig med under lektionerna.

Genom dessa lektioner lärde sig eleverna inte bara några av dessa uttryck utan påmindes också om viktiga aspekter av turkisk kultur. De insåg betydelsen av dessa ord och hur de bär på värdefulla kulturella och sociala nyanser. Efter att ha lärt sig dessa artighetsfraser uttryckte många elever en önskan att använda dem ofta när de talar turkiska. De sa att de nu skulle vara mer uppmärksamma när de hör dessa ord och försöka förstå deras betydelse bättre. Studenterna betonade också att de verkligen tyckte om kursen, lärde sig mycket och fick en djupare förståelse för de kulturella detaljerna i turkisk kultur.

Utforska din hemstad

Alternativ för studenter som nyligen flyttat till ett annat land

av Xana Kozak

Lärarens kommentar

Under det senaste året har jag uppskattat mycket att delta i projektet Ditt språk räknas. Pilotplanen var tydlig och välstrukturerad, och jag kände mig stöttad genom hela processen. Erfarenhetsutbytet mellan lärarna var särskilt värdefullt och inspirerande.

I min planering vägledde *pilotplanen*, perspektiven och de föreslagna aktiviteterna mitt arbete, även om jag anpassade dem för att passa den specifika kontexten för min ukrainska grupp. Eftersom de flesta av mina elever inte är födda i Nederländerna och inte har för avsikt att stanna här länge, anpassade jag vissa aktiviteter för att göra dem mer meningsfulla och relevanta för deras situation.

I praktiken var de fyra perspektiven – språk, kunskap, identitet och interkulturalitet – naturligt sammanvävda. Perspektivet om interkulturalitet var det mest framträdande i mitt fall, eftersom de ukrainska studenterna plötsligt hade hamnat i en mycket interkulturell miljö som de inte var vana vid. Detta tema var närvarande i nästan varje aktivitet och formade våra diskussioner, jämförelser och reflektioner kring både ukrainska och nederländska sammanhang.

Sammantaget erbjöd projektet både struktur och flexibilitet, och det skapade ett viktigt ramverk för meningsfull språkutbildning i flerspråkiga klassrum.

Lektion 1

Utforska din hemstad (Ukraina och Nederländerna)

Kontext och koppling till de fyra perspektiven

Den här aktiviteten låter eleverna koppla samman sin personliga identitet genom att reflektera över sin ursprungliga hemstad och jämföra den med sin nya miljö i Nederländerna. Det främjar interkulturalitet genom att främja delandet av personliga och kulturella skillnader och likheter. Eleverna bygger kunskap genom att undersöka verklig information om sina hemorter och nuvarande städer, och språk genom att öva ordförråd inom geografi, kultur och preferenser. Aktiviteten kan anpassas beroende på ålder och språknivå: yngre elever eller elever på lägre nivå kan fokusera på att enbart tala, medan äldre elever eller elever på högre nivå kan skriva korta texter eller skapa presentationer.

Syfte

- Aktivitera och organisera förkunskaper om elevernas hemorter och deras nuvarande boendeort.
- Utveckla forsknings-, muntliga och jämförande tänkande färdigheter.
- Bygg upp ordförråd och öva på att strukturera information.

Innehåll

- Eleverna svarar på guidade frågor om sin hemstad i Ukraina utantill.
- De undersöker och verifierar fakta med hjälp av internet.
- De upprepar processen för sin nuvarande stad i Nederländerna.
- Eleverna jämför de två platserna och diskuterar preferenser, fördelar och nackdelar.

Form

Individuellt arbete för att svara och undersöka.

Par- eller gruppdiskussioner för delning och jämförelse.

Frivillig: Presentera korta sammanfattningar muntligt eller på affischer.

Förslag för att testa aktiviteten:

Skapa ett kort quiz om geografiska fakta från elevernas hemstäder och nuvarande städer.

Använd ett Venn-diagram:

- Ett Venn-diagram är ett enkelt verktyg för att jämföra två saker.
- Det ser ut som två överlappande cirklar.
- I den vänstra cirkeln skriver eleverna vad som är speciellt med deras hemstad.
- I den högra cirkeln skriver eleverna vad som är speciellt med deras nuvarande stad.
- I den överlappande delen i mitten skriver eleverna vad de två städerna har gemensamt.
- Först, modellera detta med ett enkelt exempel på tavlan så att alla förstår.

Liten reflekterande text: "Vad jag saknar med min hemstad" eller "Vad jag älskar med min nya stad."

Lektion 2

Min drömstad

Kontext och koppling till de fyra perspektiven

Denna kreativa aktivitet uppmanar eleverna att föreställa sig sin ideala framtida bostad och stärker sin identitet genom personlig reflektion. Det uppmuntrar interkulturalitet genom att erkänna att olika människor värdesätter olika aspekter av en plats att bo på baserat på bakgrund och erfarenhet. Eleverna använder kunskaper om geografi, klimat och stadsliv från föregående lektion. Språkkunskaper utvecklas genom att tala, skriva och presentera sina idéer tydligt. Uppgiften kan anpassas för olika grupper: yngre elever kan rita sin stad, medan äldre elever ger fullständiga muntliga presentationer.

Syfte

- Reflektera över personliga preferenser för en boendemiljö.
- Utveckla tal-, skriv- och presentationsförmåga.
- Koppla personliga drömmar till realistiska stadsdrag.

Innehåll

- Eleverna fyller i en checklista över vad som är viktigt för dem i en stad.
- De tänker kritiskt: Stämmer min drömstad överens med min checklista?
- De förbereder en kort muntlig eller skriftlig presentation om sin drömstad.

Form

- Individuell checklista och brainstorming.
- Individuell eller parvis förberedelse för en kort muntlig presentation.
- Grupppresentationer för att öva på att tala inför publik.

Förslag för att testa aktiviteten

- Presentationsmatris: bedöm tydlighet, ordförråd, organisation och kreativitet.
- Kamratfeedback: eleverna ger en positiv kommentar och ett förslag till varje presenterare.
- Skriftligt stycke: "Min drömstad skulle vara..." med hjälp av checklista-vokabulär.

Utforskar identitet

av Margaret William

Betyg/Nivå

Mellanstadiet (12–14 år)

Ämne

Arabiska

Tid

60 minuter

Mål

Eleverna kommer att reflektera över och uttrycka sin identitet på arabiska.

Eleverna kommer att öva på muntliga, skriftliga och kreativa färdigheter.

Eleverna kommer att utveckla ett ordförråd relaterat till personlighet och självuttryck.

Lektionsöversikt

1. Uppvärmning (10 min)

- Skriv ordet "Identitet" på tavlan.
- Fråga eleverna: Vad betyder "identitet"?
- Kort klassdiskussion: brainstorma idéer och ord relaterade till "identitet" (t.ex. hobbyer, talanger, kultur, drömmar).

2. Guidad diskussion (15 min)

- Visa och diskutera följande frågor en i taget:
 - Om du var tvungen att beskriva dig själv med tre ord, vilka skulle det vara och varför?
 - Vad är du mest stolt över med dig själv?
 - Vad älskar du att göra mest som verkligen känns som en del av vem du är?
 - Vem eller vad inspirerar dig mest, och hur påverkar det ditt liv?
 - Om du kunde bli känd för något, vad skulle det vara?
 - Uppmuntra eleverna att först dela korta svar muntligt med en partner eller en liten grupp, sedan med klassen.

3. Skrivaktivitet (20 min)

- Förklara läsuppgiften: att skriva ett stycke om sig själva och rita ett självporträtt.
- Modell för hur man skriver ett stycke:
 - Börja med en introduktion ("Mitt namn är..., och jag skulle beskriva mig själv som...")
 - Använd några idéer från diskussionen.
 - Avsluta med en avslutande mening ("Det här är vem jag är, och jag är stolt över det!")
 - Eleverna börjar skriva sitt stycke i klassen (ni kan avsluta det hemma om tiden tar slut).

4. Ritningsaktivitet (10 min)

- Efter att eleverna har skrivit börjar de rita en bild av sig själva bredvid sitt stycke.
- Detta kan vara en realistisk teckning eller en symbolisk (som visar deras intressen eller drömmar).

5. Sammanfattning (5 min)

- Snabba frivilliga: några elever delar med sig av en mening från sitt stycke eller visar sina tidiga skisser.
- Påminn dem om att slutföra läxan om den är oavslutad: Gör klart ditt stycke och din teckning till nästa lektion!

Läxa

- Skriv klart ditt stycke som beskriver vem du är.
- Färdigställ ditt självporträtt.

Värdering

- Deltagande under diskussionen.
- Färdigställande och eftertänksamhet av stycket och ritningen.

Utbytesbrev för språkinläring

1

Language Learning Exchange Letters

SOMALI STUDENT EXCHANGE LETTERS.

THEME OF LEARNING

TEACHER AND SCHOOLS' COLLABORATIONS

WRITING A LETTER TO EACH OTHER

2

Somali mother tongue teachers in Finland, Netherlands and Sweden

Students Exchanging Letters

- Somali teachers, **Abdi, Abdullahi and Magan** came up with ideas of writing letters to each other. The Somali students from Sweden, Finland and the Netherlands participated this writing activity.
- The reason for this activity is to bring the students in the different countries in contact with each other and the teachers. With this activity, the students practice writing and reading. Both technical and reading comprehension. And in this way, a connection is made between the different schools.

3

Theme of learning

- Vocabulary Expansion**
- Picking up new phrases from the partner's letters.**
- Writing Skills**
- Learning how to express thoughts**
- Working in groups**

4

Student participated in writing letters in order to gather specific information about language and culture. Some of the question are mentioned below:

1. Do you wear traditional clothes for special occasions?

2. Do you use somali language? Where do you use it?

3. How many languages are spoken the country you live in?

4. What is the national food that is eaten the country you live? And do you eat traditional somali food? And where you eat it?

5. Do like to learn somali language? and how often you learn it?

5

The aim of the activity

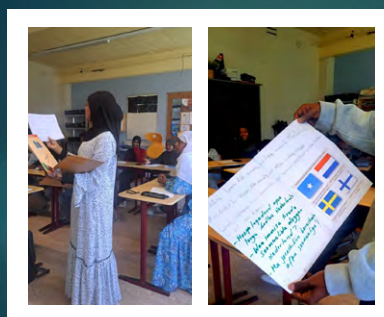

The aim was to create a sense of commitment to promote communication between students from different countries.

Learning from each other.

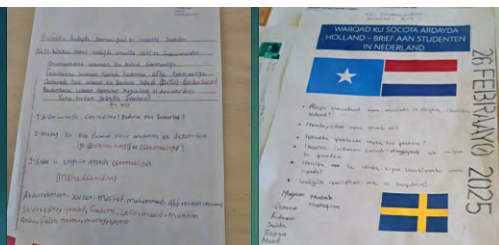
Getting experience of writing and enhancing their language.

6

Students Reading the Letters

7

Some of the letters that were exchanged by the students are shown above

8

Students feedback from this activity

- Students liked this collaborative activity
- It made them motivated to be aware of the other students and their daily lives and somali studies

UPPGIFTER

Titel

Your Language Counts! Handbok

Projekt

Your Language Counts! All languages matter in a multilingual society, starting at school.

Utgivare

Goethe-Institut Schweden
Bryggargatan 12
111 21 Stockholm
Sverige

Redaktörer

Tatjana Atanasoska, Elisabeth C. Schmidt, Sabine Brachmann-Bosse

Medverkande

Constanze Ackermann-Boström, Larissa Aksinovits, Tatjana Atanasoska, Sabine Brachmann-Bosse, Clarissa Diekmann, Erkan Gürsöy, Karijn Helsloot, Marianthi Kyrou, Simeon Oxley, Anne Reath Warren, Elisabeth C. Schmidt, Tobias Schroedler

Kontakt

Telefon: +46 (0)8 459 12 00
E-post: info-stockholm@goethe.de
Webbplats: www.goethe.de/schweden

Design

Géza G. Schenk, GGS Communication, LLC — ggscommunication.llc@gmail.com

Korrekturläsare

Emma Price

Finansiering

Den här publikationen har finansierats av Europeiska unionens Erasmus+-program.

Publiceringsdatum

Januari 2026

Upphovsrättsmeddelande

© 2025 Goethe-Institut Schweden. Med ensamrätt.

Ingen del av denna publikation får reproduceras, lagras i ett återvinningssystem eller överföras i någon form eller på något sätt – elektroniskt, mekaniskt, genom fotokopiering, inspelning eller på annat sätt – utan föregående skriftligt tillstånd från utgivaren.

Ansvarsfriskrivning

Informationen i den här *handboken* har sammanställts med största möjliga omsorg. Utgivaren tar dock inget ansvar för innehållets riktighet, fullständighet eller aktualitet. Användningen av informationen sker på användarens egen risk.

